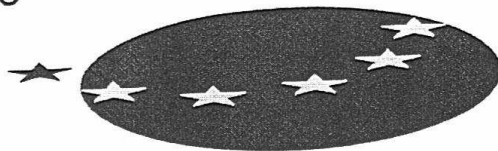

7.12. Programy pomocowe – informacja dla samorządu Gminy Książki

Centrum Informacji Europejskiej

PROGRAMY POMOCOWE – INFORMACJA DLA SAMORZĄDÓW

Opracowanie tekstu i redakcja Michał Olszewski
Współpraca Jerzy Bohdanowicz
Centrum Informacji Europejskiej
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
Warszawa wrzesień 1999r.

WSTĘP	5
PROGRAM PHARE	6
Podział programu PHARE.....	6
Programy narodowe	6
Programy transgraniczne.....	6
Programy wielonarodowe	6
Programy horyzontalne	6
Programy horyzontalne.....	6
LIEN i PARTNERSHIP.....	6
PHARE-DEMOKRACJA (MULTI-COUNTRY DEMOCRACY PROGRAMME)	7
Programy narodowe	7
PHARE - Struder II - pomoc dla regionów	7
PHARE - INRED	8
Specjalny Program Przygotowawczy - SPP - przygotowanie do funduszy strukturalnych.....	9
Programy transgraniczne.....	9
Program Współpracy Przygranicznej (PHARE CBC)- wzmocnienie współpracy pomiędzy regionami przygranicznymi.....	9
Programy wielonarodowe	12
Consensus II.....	12
PROGRAMY WSPÓLNOTOWE	14
Socrates.....	14
Leonardo da Vinci	15
Młodzież dla Europy.....	15
SAVE II – Program Efektywnego Wykorzystania Energii.....	16
III Wieloletni Program dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw	16
Centra Euro Info.....	16
Europartenariat.....	18
Interprise	18
IBEX	18
Distributive trade – Handel i dystrybucja	18
Craft - Rzemiosło	19
Raphael.....	19
Kaleidoscope.....	20
Ariane	20
PHILOXENIA.....	20
FUNDUSZE PRZEDAKCESYJNE	21
Wstęp	21

„Partnerstwo dla Członkostwa” i Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w UE	25
Narodowy Plan Rozwoju	25
PHARE 2	26
Rozwój instytucjonalny (Institution building)	26
Wsparcie inwestycyjne	27
Program ISPA	27
Program SAPARD	28
POLITYKA STRUKTURALNA	30
Zasady polityki strukturalnej	30
Cele polityki strukturalnej (1994-99)	30
Instrumenty polityki strukturalnej	31
Fundusze Strukturalne	31
Zadania funduszy strukturalnych	31
Fundusz Spójności	32
Inicjatywy wspólnotowe	32
Reforma polityki strukturalnej	32
Nowe cele	32
Mniej programów wspólnotowych	33
Przyszłość Funduszu Spójności	33
Budżet polityki strukturalnej	33
Perspektywa Polski	33
PROGRAMY POMOCOWE INNYCH ORGANIZACJI EUROPEJSKICH	35
CENTURIO	35
GMINY I MIASTA BLIŹNIACZE	35
PROGRAMY BILATERALNE	36
Dania	36
Francja	36
Fundacja Francja – Polska	36
Holandia	36
Program Małych Dotacji Ambasady Królestwa Niderlandów (KAP)	36
Kanada	36
Kanadyjsko- Polska Fundacja Przedsiębiorczości	36
Niemcy	37
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	37
Fundacja Konrada Adenauera	38
Fundacja im. Friedricha Eberta	39
Fundacja im. Friedricha Naumanna	39
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży PNWM - Jugendwerk	40
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	40
U.S. Trade and Development Agency TDA - Amerykańska Agencja Handlu i Rozwoju	40

Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego.....	40
Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości.....	41
PAFPIO.....	41
Ecolinks.....	41
Renaissance Partners.....	42
Amerykański Korpus Pokoju w Polsce.....	43
Szwajcaria	43
Program Matka i Dziecko	43
Program Polsko- Szwajcarskiej Komisji Środków Złotówkowych.....	43
Szwecja	44
Wielka Brytania	44
Know How Fund (KHF)	44
Włochy	45
Umbrella	45
Zarządzanie Jakością w Administracji Publicznej	46
Zarządzania jakością w samorządzie terytorialnym.....	46

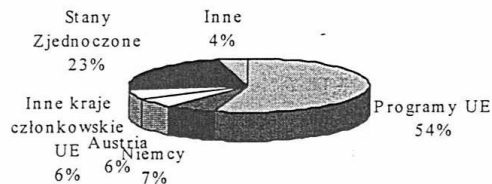
Wstęp

Pomoc zagraniczna to przekazanie określonych zasobów (pieniędzy, wiedzy, towaru, sprzętu wojskowego), które nie wynika z działania rynku. Cechą charakterystyczną takiej pomocy to jej przepływ międzynarodowy..

Polska zaczęła otrzymywać pomoc zagraniczną od 1990 roku. Odpowiednie decyzje zostały podjęte już w 1989 jako odpowiedź na zachodzące zmiany w naszym regionie. Polska rozpoczynając okres ciężkich przemian w kierunku gospodarki wolnorynkowej otrzymała zapewnienie 24 najbogatszych krajów o wsparciu dla naszych reform.

Udzielona nam pomoc w znacznej mierze pomogła nam uporać się z problemami tworzenia podstaw demokratycznego państwa prawa i wolnorynkowej gospodarki. W jej strukturze przeważała pomoc z organizacji międzynarodowych (przeważnie z Unii Europejskiej). W latach 1990-1996 40 % pomocy przekazywały nam międzynarodowe instytucje finansowe (np. Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Grupa Banku Światowego) a 30 % Unia Europejska.

Dawcy pomocy bezzwrotnej (grantów) dla krajów Europy Środkowej 1990-1996

Decyzję o udzieleniu pomocy dla reform w krajach Europy Środkowej podjęto w trakcie spotkania 7 najbogatszych państw świata (szczyt G-7 w 1989 roku). Jeszcze tego samego roku do deklaracji 7 najbardziej uprzemysłowionych państw świata przystąpiły pozostałe kraje OECD - G-24. Koordynatorem tej pomocy została Komisja Europejska. Pomoc dla naszego regionu udzielana jest w ramach współpracy bilateralnej (np. na mocy porozumień rządowych polsko-amerykańskich) lub poprzez organizacje międzynarodowe (np. Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Grupa Banku Światowego czy Wspólnoty Europejskie).

Ponad połowę całej bezzwrotnej pomocy dla naszego regionu przeznaczała Unia Europejska. Natomiast ponad czterdzieści procent przekazano nam w ramach pomocy dwustronnej. Polska jest obecnie największym odbiorcą bezzwrotnej pomocy.

Największym programem bezzwrotnej pomocy dla naszego regionu był i jest nadal PHARE.

W 1997 roku podjęto na szczycie Rady Europejskiej decyzję o rozpoczęciu negocjacji o członkostwa z UE z pierwszymi sześcioma krajami. Jednocześnie UE postanowiła wzmocnić pomoc na przygotowanie krajów Europy Środkowej do członkostwa w UE (fundusze przedakcesyjne). Udzielana od 2000 roku pomoc może być wyższa nawet trzykrotnie i oprze się o opublikowany w marcu 1998 roku dokument „Partnerstwo dla członkostwa”. Przedakcesyjne fundusze pomogą nam w dostosowaniu do unijnego prawa, przygotowaniu odpowiednich instytucji, rozwoju sieci komunikacyjnych i systemu ochrony środowiska, reformie polskiego rolnictwa oraz polskiej wsi.

Program PHARE

Rozpoczął on swą działalność w 1990 roku. Początkowo pomoc skierowana była tylko dla Polski i Węgier (stąd powstał skrót programu – Poland and Hungary - Assistance for Restructuring their Economies). Jego podstawę prawną stanowi decyzja Rady Unii Europejskiej nr 3906/89 (OJ L 375 z 23.12.1989), gdzie określone są formy pomocy jak i jej terytorialny zasięg. Później na skutek przemian w regionie Europy Środkowej Unia Europejska postanowiła rozszerzyć zasięg programu o kolejne państwa. Do 1996 roku ze środków programu korzystało 14 państw naszego regionu. Obecnie pomocą objęte jest 11 państw.

PODZIAŁ PROGRAMU PHARE

Programy narodowe

Są one negocjowane corocznie przez poszczególne kraje. Kraje w porozumieniu z Komisją Europejską przygotowują projekty rozdysponowania funduszy. Tak przygotowane projekty stanowią Krajowy Program Operacyjny, który jest podstawą umowy międzyrządowej pomiędzy rządem danego kraju a Komisją Europejską – memorandum finansowego. Następnie programy są wdrażane przez administrację kraju składającego projekty.

Programy transgraniczne

Tego typu programy pojawiły się pierwszy raz w 1994 roku i mają na celu wsparcie obszarów przygranicznych krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej. Podobnie jak programy narodowe są one wdrażane przez administrację kraju – biorcy pomocy, jednakże według zasad obowiązujących w UE (INTERREG).

Programy wielonarodowe

Celem tych programów jest pogłębienie współpracy pomiędzy krajami, które pragną przystąpić do UE. Projekty wykorzystania środków są przygotowywane przez kraje objęte programem PHARE i Komisję Europejską Bezpośrednio zarządza nimi Komisja Europejska.

W ramach programów wielonarodowych w latach 1990-1996 Unia Europejska przekazała ponad 700 mln ECU, co stanowi 10% całego budżetu PHARE w tym okresie. Pieniądze były kierowane na rozwój infrastruktury (budowę dróg, rozbudowę sieci telekomunikacyjnych, przesyłanie energii), ochronę środowiska, pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw, ujednolicanie norm i standardów, rozwój administracji publicznej, współpracę transgraniczną i zwalczanie przestępczości.

Programy horyzontalne

Wspierają reformy mające na celu przystosowanie krajów starających się o członkostwo w UE. Projekty dotyczą przede wszystkim sfery spraw społecznych, wsparcie samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych.

PROGRAMY HORYZONTALNE

LIEN i PARTNERSHIP

LIEN

Służy pomocą dla organizacji pozarządowych krajów Europy Środkowej i Wschodniej działającym w sektorze społecznym. Realizowane są projekty pomagające kobietom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, jak również zwiększeniu możliwości ich edukacji i szkolenia profesjonalnego, przyczyniające się do społecznej reintegracji osób bezrobotnych lub osób z marginesu społecznego, wspierające trwałą pomoc zdrowotną i socjalną dla określonych grup docelowych np. osób w podeszłym wieku, bezdomnych, bezdomnych dzieci.

PARTNERSHIP

Zajmuje się w szczególności działaniami, których celem jest promowanie rozwoju lokalnego poprzez stymulowanie integracyjnego podejścia do rozwoju, np. takiego, który oprócz aspektów ekonomicznych bierze także pod uwagę socjalne, kulturalne i środowiskowe elementy rozwoju. Program wspiera zdecentralizowane

organizacje non-profit, biorące udział w procesie lokalnego rozwoju gospodarczego i socjalno-ekonomicznego. Stymuluje również współpracę międzynarodową poświęconą tej tematyce. W szczególności wspierane są projekty dotyczące rozwoju lokalnego i regionalnego, poprawy jakości usług lokalnych i regionalnych, rozwoju rolnictwa, planowania urbanistycznego, rozwoju turystyki i ekoturystyki, rozwoju dorobku kulturowego regionu, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w tym doradztwa dla biznesu i współpracy przemysłowej, szkolenia w zakresie zarządzania i marketingu, stymulowanie innowacyjności, jakości i transferu technologii itp.

Obydwa wymienione powyżej programy mają zostać połączone. Bliższe informacje na temat nowego programu mają być przekazane przez Komisję Europejską pod koniec roku.

Kontakt:
LIEN-PARTENRSHIP,
Brussels
tel. +32/2/237 09 52

PHARE-DEMOKRACJA (MULTI-COUNTRY DEMOCRACY PROGRAMME)

Wspiera powszechny proces reform gospodarczych i politycznych poprzez urzeczywistnienie zobowiązań określonych w układach Europejskich oraz w układach o partnerstwie i współpracy między Unią a krajami objętymi programem PHARE

Partnerami są organizacje pozarządowe/organizacje typu non-profit w krajach Unii Europejskiej i krajach objętych programem PHARE.

Działania programu obejmują m.in.: rozwój instytucji i organizacji przedstawicielskich, przejrzystość administracji publicznej, pomoc prawna i wzmocnienie systemu sądowego, pomoc dla niezależnych, pluralistycznych i odpowiedzialnych mediów.

W ramach programu realizowane są makro- i mikroprojekty.

Makroprojekt obejmuje subwencje maksymalnie 200 tys. ECU. Mikroprojekt obejmuje subwencje w wysokości 3-10 tys. ECU dla małych projektów przedstawionych z inicjatywy lokalnej społeczności. Komisja Europejska może sfinansować projekty doraźne z własnej inicjatywy do 100% całkowitych kosztów danego projektu.

Nie ma jeszcze informacji na temat funkcjonowania programu w 1999 roku.

Kontakt:
European Human Rights Foundation
Brussels
Tel. +32/2/736 84 05

PROGRAMY NARODOWE

W ramach programów narodowych obecnie realizowanych jest niemal 50 programów narodowych w ramach PHARE. Poniżej opisujemy niektóre z nich. Pełna lista realizowanych programów w ramach PHARE znajduje się na naszym serwisie informacyjnym o środkach pomocowych UE na sieci **INTERNET**
<http://www.cie.gov.pl/tem/pomocowe.html>

PHARE - Struder II - pomoc dla regionów

Głównym celem Programu PHARE-STRUDER II jest wspieranie rozwoju gospodarczego wybranych regionów, w szczególności tych, które najbardziej ucierpiały wskutek restrukturyzacji gospodarki. Wsparcie obecnie dotyczy byłych województw: łódzkiego, katowickiego, wałbrzyskiego, rzeszowskiego, suwalskiego, olsztyńskiego, krośnieńskiego, nowosądeckiego, piotrkowskiego, sieradzkiego, koszalińskiego, łomżyńskiego, zamojskiego, elbląskiego. W związku klęską powodzi, która nawiedziła południową część Polski w 1997 roku, ponad 60 % budżetu programu (7,7 mln EURO) przekazano na rzecz usuwania skutków kataklizmu¹. Pozostała część środków - 5,3 % przeznaczono głównie na wsparcie projektów infrastrukturalnych realizowanych we wskazanych regionach. Ponadto wyodrębniono w programie fundusze na rozwój instytucji oraz planowanie związane z przygotowaniem strategii rozwoju regionalnego w czterech województwach: łomżyńskim,

¹ Mowa tu o programie "ODBUDOWA" realizowanym przez Polską Fundację Wspierania i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw - zakończony w 1998 roku.

zamojskim, koszański, elbląskim². Oprócz tego na terenie tych województw sfinansowane zostaną szkolenia dla menedżerów Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz innych wybranych grup.

Projekt **Infrastruktura i Środowisko** zapewnia wsparcie w formie dotacji dla gmin, dla małej, lokalnej infrastruktury. Wielkość subwencji nie może przekraczać 300 000 EURO i może stanowić maksymalnie 50% wielkości planowanego przedsięwzięcia. Ta część programu będzie realizowana we wszystkich 14 województwach objętych programem.

Termin realizacji programu upływa 31.12.1999r. i część z realizowanych komponentów została już zamknięta.

Kontakt:

Polska Agencja Rozwoju Regionalnego
Ul. Żurawia 4a
00-503 Warszawa
tel. (022) 693-54-53, 693-56-53629-28-88, 629-28-89,
fax (022) 693 54 06
<http://www.bmb.com.pl/parr>
e-mail: parr@pagi.pl

PHARE - INRED

Celem programu **PHARE-INRED** (Integrated Regional Development) jest przygotowanie polskich regionów do sprawnego i efektywnego wykorzystywania Funduszy Strukturalnych. Chodzi więc o wykształcenie odpowiednich umiejętności i zdolności przede wszystkim w instytucjach, które w przyszłości decydować będą o możliwościach i skali korzystania z pomocy w ramach Funduszy-Strukturalnych. Program obejmuje 4 regiony:

- 9 dawnych województw Polski Południowo-Wschodniej: Bielsko-Biała, Kraków, Kielce, Krosno, Nowy Sącz, Przemyśl, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tarnów ("Małopolski Program Rozwoju Wsi i Rolnictwa")
- 7 dawnych województw Polski Północnej: Elbląg, Koszalin, Olsztyn, Piła, Słupsk, Suwałki, Toruń ("Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarki i Przeciwdziałania Bezrobociu w Województwach Polski Północnej")
- Województwo Katowickie ("Program Restrukturyzacji i Rozwoju Gospodarki Województwa Katowickiego")
- polskie gminy włączone do Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr ("Ekorozwój w Euroregionie Sprewa-Nysa-Bóbr").

Termin realizacji programu upływa 31.12.1999r. (zakontraktowanie środków). Składa się z dwóch odrębnych projektów. Pierwszy z nich o wartości 3 mln EURO główny nacisk kładzie na rozwój instytucji oraz zasobów ludzkich potrzebnych instytucjom regionalnym sprawne funkcjonowanie w ramach polityki strukturalnej Unii Europejskiej. W tym zakresie są prowadzone szkolenia na temat funkcjonowania tej polityki w UE w celu zwiększenia lepszego wykorzystania funduszy do jakich będziemy mieli dostęp po wstąpieniu do elitarnego "klubu piętnastki".

Drugi projekt o budżecie czterokrotnie wyższym niż powyższy ma za zadanie wesprzeć inwestycje w Małopolsce. Chodzi tu o zarówno o szkolenia dla pracowników związane z restrukturyzacją tego regionu jak i w wsparcie infrastruktury regionalnej. Odbiorcami tej części projektu są bezpośrednio gminy lub związki gmin. Program wspiera inwestycje w wysokości od 50 tys. do 300 tys. EURO, pozostałą część przedsięwzięcia powinny pokryć gminy. Jednak wkład gminy do realizowanej inwestycji nie może być mniejszy niż 50 %. W składanych do finansowania przez program projektach powinna być uwzględniona dbałość o ochronę środowiska naturalnego.

Kontakt:

Polska Agencja Rozwoju Regionalnego
Ul. Żurawia 4a
00-503 Warszawa
tel. (022) 693-54-53, 693-56-53629-28-88, 629-28-89,
fax (022) 693 54 06
<http://www.bmb.com.pl/parr>
e-mail: parr@pagi.pl

² W wyniku reformy terytorialnej kraju odstąpiono od wykonania strategii wojewódzkich, a w zamian realizowane są w wymienionych województwach projekty infrastrukturalne.

Specjalny Program Przygotawczy - SPP - przygotowanie do funduszy strukturalnych

Program ma na celu wsparcie działań dostosowujących polską administrację do przejścia zasad związanych z realizacją projektów finansowanych z funduszy strukturalnych. Jest on kontynuacją poprzednich programów rozwoju regionalnego dlatego działania w jego zakresie będą skorelowane z poprzednio realizowanymi programami w tych regionach (PHARE – RAPID, - STRUDER, - INRED). Po raz pierwszy z takimi zasadami Polska spotka się przy realizacji Funduszy Przedakcesyjnych - programów SAPARD i ISPA. Te właśnie programy wzorowane są na Funduszach Strukturalnych i Funduszu Spójności, które są dostępne tylko dla członków Unii Europejskiej. Do realizacji Specjalnego Programu Przygotawczego, poszczególne ministerstwa przygotowały do projekty wykorzystania środków na ten cel. Zostały one pogrupowane w następujące dziedziny (komponenty):

1. Przygotowanie strategii rozwojowych
2. Ustanowienie podstaw prawnych i administracyjnych dla Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności oraz programów pomocy przedakcesyjnej ISPA i SAPARD.
3. Przygotowanie programów rozwoju regionalnego w wybranych regionach

W komponentie pierwszym wspierane są działania służące przygotowaniu Narodowego Planu Rozwoju³. Opracowanie takiego planu jest niezbędnym krokiem do ubiegania się o wsparcie z Funduszy Strukturalnych. W pierwszym rządzie planuje się wsparcie na opracowanie strategii w dziedzinach, które od 2000 roku staną się przedmiotem pomocy w ramach programu ISPA (ochrona środowiska i transport) oraz programu SAPARD (rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich). W komponentie drugim finansowane będzie wzmocnienie podstaw prawnych oraz administracji zdolnej do programowania, monitorowania i kontroli Funduszy Strukturalnych. W ramach trzeciego komponentu wytypowano trzy regiony (śląski, rzeszowski i warmiński), gdzie zostaną przygotowane odpowiednie strategie rozwoju dla regionów opóźnionych lub zagrożonych strukturalnym bezrobociem. Planuje się również podjęcie konkretnych działań z dziedziny rozwoju regionalnego (np. budowa Regionalnego Centrum Transferu Technologii w Katowicach, różnicowanie struktury zatrudnienia w województwie olsztyńskim). Program ten zaczyna swoje funkcjonowanie w tym roku a jego realizacja potrwa przez najbliższe dwa lata.

Kontakt:

Departament Rozwoju Instytucjonalnego
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
Al. Ujazdowskie 9
00-913 Warszawa

oraz

Centralna Jednostka Finansująca – Kontraktująca
Fundacja Fundusz Współpracy
Ul. Nowy Świat 6/12
00-400 Warszawa
<http://www.cofund.org.pl>

PROGRAMY TRANSGRANICZNE

Program Współpracy Przygranicznej (PHARE CBC)- wzmocnienie współpracy pomiędzy regionami przygranicznymi

Jest to największy program realizowany w ramach PHARE dla Polski. Funkcjonuje od 1994r. a ostatnia alokacja środków w ramach pierwszej edycji planowana jest na 1999 rok⁴. Wysokość całego budżetu wynosi ponad 50 mln EURO rocznie. Jego zadaniem jest dofinansowanie projektów w regionach bezpośrednio graniczących z

³ Narodowy Plan Rozwoju obejmie strategię rozwoju regionalnego Polski oraz szereg strategii sektorowych przygotowanych zgodnie z zaleceniami UE. Jest on podstawą do uzyskania pomocy strukturalnej w ramach UE. Szerzej opisujemy tematykę NPR w rozdziale Fundusze Przedakcesyjne.

⁴ Oznacza to, że w tym roku zostaną przyznane ostatnie środki na realizację programu. Sam program będzie funkcjonował jeszcze przez dwa lata do 2001 roku.

UE. W Polsce obejmuje on głównie dwa regiony. Są nim obszary byłych województw przylegających do granicy z Niemcami⁵ i Morzem Bałtyckim.

Głównym celem programu jest wsparcie w dziedzinie infrastruktury transportowej (drogi, mosty, przejścia graniczne, lotniska, porty, stacje kolejowe - ponad 50% środków) i ochrony środowiska (oczyszczalnie ścieków, wysypiska odpadów, zakłady utylizacji - 1/4 środków). Ponadto wspierane są projekty w dziedzinie turystyki, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, rolnictwa, oświaty oraz infrastruktury komunalnej (kanalizacja, gazyfikacja).

Odbiorcami programu są głównie władze gminne lub związki gminne, zaś w przypadku projektów transportowych Dyrekcje Okręgowe Dróg Publicznych. W realizacji niektórych projektów biorą również udział organizacje społeczne, Wojewodowie, Urzędy Centralne np. Główny Urząd Ceł, Urząd Mieszkalnictwa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i podległe im służby tj. Policja, Państwowa Straż Pożarna, Straż Graniczna.

Specyficznym rodzajem beneficjenta programu są władze Euroregionów - dla nich powstał ponadto specjalny **Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych**. Na jego budżet przeznaczono ponad 7 mln EURO. Jego zasięg znacznie wybiega poza obszar normalnej aktywności PHARE CBC i obejmuje 9 euroregionów (Nysa, Nysa-Sprewa-Bóbr, Pro Europa Viadrina, Pomerania, Bałtyk, Niemen, Bug, Karpacki i Tatry⁶). Odbiorcami projektów finansowanych przez fundusz są władze gminne i instytucje lokalne, choć są one zarządzane przez władze Euroregionów. Celem funduszu jest rozwój współpracy z partnerami z drugiej strony granicy. Jego zadaniem jest wesprzeć rozwój samorządności lokalnej, zaktywizowanie społeczności regionów przygranicznych, zintensyfikowanie wymiany kulturalnej oraz wzmocnienie więzi międzyludzkich.

W ramach tych funduszy dofinansowywana jest działalność prowadzona przez Euroregiony takie jak konferencje, szkolenia, publikacje, wymiana kulturalna oraz wspólne partnerskie imprezy kulturalne, oświatowe i sportowe.

Priorytetem programu jest rozwój regionów przygranicznych, który ma doprowadzić do ich integracji. Z tego powodu wszystkie projekty realizowane z funduszy PHARE CBC muszą przynosić korzyści po obu stronach granic - jest to podstawowy warunek wsparcia. Oprócz tego nie powinien on mieć komercyjnego charakteru a jego realizacja musi zostać poparta przez władze samorządowe i rządowe. Maksymalny wkład PHARE CBC do realizowanego projektu nie może przekroczyć 75%.

Program PHARE Cross Border Cooperation będzie nadal funkcjonował po 2000 roku zgodnie z Rozporządzeniem 2760/98 z 18.12.98 i stopniowo stanie się częścią zintegrowanej polityki rozwoju regionalnego. Obejmie on jednak oprócz granic krajów - odbiorców pomocy PHARE i krajów członkowskich UE również granice pomiędzy krajami odbiorcami pomocy PHARE. Należy się również spodziewać znacznie niższej kwoty przyznanej dla Polski (w granicach 30-40 mln. EURO rocznie). W związku z reformą administracyjną kraju zmieni się również zasięg terytorialny pomocy. Po roku 2000 zostaną nią objęte jedynie dwa pasy powiatów bezpośrednio przylegających do granicy⁷.

Obecnie w Polsce realizowane są dwa programy transgraniczne: Program Współpracy Przygranicznej Polska - Niemcy oraz Program Współpracy Przygranicznej Polska - Region Morza Bałtyckiego

Program Współpracy Przygranicznej Polska - Niemcy

W ramach programu są finansowane:

1. transport (55 proc. budżetu): modernizacja dróg krajowych wiodących do przejść granicznych, modernizacja przejść granicznych, budowa obwodnic;
2. ochrona środowiska (25 proc.): komunalne oczyszczalnie ścieków, systemy kanalizacyjne, zakłady utylizacji odpadów, wysypiska śmieci;
3. infrastruktura komunalna (5 proc.): integracja polskiej sieci energetycznej z europejską, gazyfikacja wsi, modernizacja elektrociepłowni;
4. rozwój gospodarczy (3 proc.): organizacja centrum i targów gospodarczych, turystyka, budowa ścieżek rowerowych;
5. rolnictwo (3 proc.): leśnictwo, ochrona przeciwpożarowa;

⁵ Dodatkowo na granicy z Niemcami do programu włączono również drugi w kolejności pas dawnych województw, który nie przylega bezpośrednio do granicy.

⁶ Jedynie w przypadku euroregionów Nysa, Nysa-Sprewa-Bóbr, Pro Europa Viadrina, Pomerania fundusz ten ma charakter otwarty (można do niego ciągle składać propozycje finansowania).

⁷ Zasada ta nie stosuje się do Euroregionów. Te formy współpracy zostaną objęte pomocą w całości nawet jeśli terytorialnie wykraczają poza wspomniany obszar dwóch pasów powiatów.

6. zasoby ludzkie (4 proc.): budowa domów akademickich, budynków uniwersytetu, centrum edukacji ekologicznej, organizacja festiwalu.

Przykłady

Wśród najbardziej znanych przedsięwzięć, które zostały już zakończone przy aktywnym dofinansowaniu z tego programu, znajdują się: budowa Terminala Towarowych Odpraw Celnych w Świecku, modernizacja drogi dojazdowej do drogowego przejścia granicznego w Osinowie Dolnym, budowa domu akademickiego dla Collegium Polonicum w Ślubicach będącego częścią Uniwersytetu Europejskiego Viadrina.

Ze środków tego programu dofinansowanie otrzymują także inicjatywy zgłaszane przez Euroregiony zlokalizowane na granicy polsko-niemieckiej: Nysa, Sprewa-Nysa-Bóbr, Pro Europa Viadrina oraz Pomerania (inicjatywy te tworzą tzw. „Małe Projekty Euroregionalne”, w ramach których dla każdego z euroregionów przeznaczają się corocznie ok. 240-300 tys. ECU). Obejmują one głównie różnego rodzaju przedsięwzięcia socjokulturalne służące integracji mieszkańców po obu stronach granicy (spotkania polsko – niemieckie, współpracę i wymianę młodzieży, szkolenia językowe, organizację festiwalu, imprez sportowych i kulturalnych) oraz małe projekty infrastrukturalne. Dotychczas zrealizowano już ponad 230 takich projektów.

Realizacją programu zajmuje się:
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej
Ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-552 Warszawa
tel.: (0-22) 695 99 10 (11)
Faks.: (0-22) 695 99 12 (13)
<http://www.wppwp.it.pl>
e-mail: PHARE@wppwp.it.pl

Program Współpracy Przygranicznej Polska - Region Morza Bałtyckiego

Punktem wyjścia jest koncepcja Morza Bałtyckiego jako spójnego regionu. W ramach programu prowadzone są działania w następujących dziedzinach:

1. ochrona środowiska: budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa kanalizacji sanitarnej, utylizacja odpadów, budowa systemu monitoringu;
2. transport: połączenia komunikacyjne w regionach przygranicznych (przejścia graniczne, w tym służby imigracyjne i celne, drogi), opracowanie koncepcji transportu w regionach przygranicznych, np. połączeń pomiędzy systemami transportu publicznego;
3. rozwój gospodarczy: wspieranie drobnej i średniej przedsiębiorczości, turystyka;
4. zasoby ludzkie: wymiana know-how i doświadczeń w zakresie szkolnictwa i kształcenia pomiędzy krajami w regionach przygranicznych w celu tworzenia bliższych więzi pomiędzy instytucjami edukacyjnymi.

Przykłady

Wśród najbardziej znanych przedsięwzięć, które zostały już zakończone przy aktywnym dofinansowaniu z tego programu, znajdują się: międzynarodowe targi gospodarcze „Baltpartenariat 1996” w Gdyni, oczyszczalnia ścieków w Białogórze, Jarmark Dominikański w Gdańsku, remont wiaduktu w Sopocie.

Realizacją programu zajmuje się:
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej
Ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-552 Warszawa
tel.: (0-22) 695 99 10 (11)
Faks.: (0-22) 695 99 12 (13)
<http://www.wppwp.it.pl>
e-mail: PHARE@wppwp.it.pl

PROGRAMY WIELONARODOWE

Consensus II

Program Consensus jest programem Komisji Europejskiej finansowanym ze środków pomocy PHARE. Ma on na celu udzielanie pomocy w procesie reformowania systemów ochrony społecznej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Consensus jest zatem programem wielokrajowym, w którym uczestniczą wszystkie kraje objęte pomocą PHARE. Program jest reprezentowany w Polsce przez Komisję Pilotażowego Programu PHARE Consensus (Komisję IIRC) działającej przy Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej. Celem niniejszej strony jest przekazywanie podstawowych informacji na temat Programu Consensus. Strony te umożliwiają przekazanie informacji na temat działalności programu instytucjom, organizacjom i osobom zaangażowanym w proces reformowania polskiego systemu ochrony społecznej. Podstawową formą działalności Programu Consensus są projekty wspierające reformy ochrony społecznej, dlatego nasza strona umożliwi również zapoznanie się z projektami zgłoszonymi do programu (zarówno krajowymi jak i wielokrajowymi) oraz ich realizacją. Obecnie realizowany jest drugi etap programu nazwany Consensus II.

Program Consensus, przy współpracy ze swoimi partnerami, przyjął cztery podstawowe formy działania, a mianowicie przez:

1. Projekty

Projekty stanowią podstawową formę działalności Programu Consensus. Tematy projektów w dziedzinie ochrony społecznej zgłaszane są przez zainteresowane instytucje lub organizacje, natomiast szczegółowe propozycje projektów (tzw. Project Proposals) opracowywane są przy pomocy ekspertów Programu. Realizację projektów powierza się wyspecjalizowanym wykonawcom (firmom) wyłanianym na drodze międzynarodowego przetargu zgodnie z procedurami PHARE. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w Programie Consensus beneficjent czyli zainteresowana instytucja lub organizacja zgłaszająca projekt nie otrzymuje bezpośrednio środków na realizację projektu. Zgodnie z procedurą środkami projektu zarządza wykonawca realizujący projekt dla danego beneficjenta. Wykonawca jednak z reguły zatrudnia, oprócz ekspertów z krajów UE, również specjalistów polskich. Dzięki takiemu podejściu projekt jest lepiej dostosowany do naszych realiów i dlatego ma duże szanse powodzenia. Program Consensus wspiera projekty reformy ochrony społecznej zarówno krajowe jak o charakterze międzynarodowym, tj. projekty realizowane z udziałem kilku krajów.

2. Wsparcie techniczne - pomoc ekspertów z krajów UE

Program Consensus dysponuje zespołem ekspertów doświadczonych i wyspecjalizowanych w różnych zagadnieniach systemu ochrony społecznej. Na prośbę zainteresowanej instytucji lub organizacji (w tym również pozarządowej) eksperci udzielają bezpłatnie pomocy i porad w zakresie reformy ochrony społecznej. Eksperti programu udzielają też pomocy w opracowaniu propozycji projektów oraz opiniują projekty przedłożone do realizacji.

3. Uczestnictwo w konferencjach międzynarodowych

Program Consensus, na wniosek Komisji IIRC, może pokryć koszty udziału polskich specjalistów w międzynarodowych konferencjach na temat ochrony społecznej.

4. Wymiana informacji

Zgodnie z nową polityką Program Consensus, poprzez Krajową Komisję IIRC, pośredniczy w wymianie informacji między głównymi podmiotami odpowiedzialnymi za reformę systemu ochrony społecznej w Polsce, między Polską i krajami EŚW oraz krajami UE.

Informacje nt. ogólnej działalności Programu Consensus publikowane są w specjalnym biuletynie Programu. Co sześć miesięcy publikowane są raporty z posiedzeń Zarządu Programu (PAB). Podstawowe informacje o Programie są też dostępne na stronach internetowych Programu Consensus:

<http://www.consensusii.org>

Termin składania wniosków upływa 31 grudnia 1999 roku i dlatego można składać obecnie jedynie projekty krótkoterminowe, które nie przekroczą terminu realizacji.

Realizacją programu zajmuje się:

Oficer Łącznikowy Programu PHARE-Consensus
Departament Polityki Strukturalnej i Regionalnej
Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej

6. zasoby ludzkie (4 proc.): budowa domów akademickich, budynków uniwersytetu, centrum edukacji ekologicznej, organizacja festiwaali.

Przykłady

Wśród najbardziej znanych przedsięwzięć, które zostały już zakończone przy aktywnym dofinansowaniu z tego programu, znajdują się: budowa Terminala Towarowych Odpraw Celnych w Świecku, modernizacja drogi dojazdowej do drogowego przejścia granicznego w Osinowie Dolnym, budowa domu akademickiego dla Collegium Polonicum w Słubicach będącego częścią Uniwersytetu Europejskiego Viadrina.

Ze środków tego programu dofinansowanie otrzymują także inicjatywy zgłaszane przez Euroregiony zlokalizowane na granicy polsko-niemieckiej: Nysa, Sprewa–Nysa–Bóbr, Pro Europa Viadrina oraz Pomerania (inicjatywy te tworzą tzw. „Małe Projekty Euroregionalne”, w ramach których dla każdego z euroregionów przewidziano corocznie ok. 240-300 tys. ECU). Obejmują one głównie różnego rodzaju przedsięwzięcia socjokulturalne służące integracji mieszkańców po obu stronach granicy (spotkania polsko – niemieckie, współpracę i wymianę młodzieży, szkolenia językowe, organizację festiwaali, imprez sportowych i kulturalnych) oraz małe projekty infrastrukturalne. Dotychczas zrealizowano już ponad 230 takich projektów.

Realizacją programu zajmuje się:
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej
Ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-552 Warszawa
tel.: (0-22) 695 99 10 (11)
Faks.: (0-22) 695 99 12 (13)
<http://www.wppwp.it.pl>
e-mail: PHARE@wppwp.it.pl

Program Współpracy Przygranicznej Polska - Region Morza Bałtyckiego

Punktem wyjścia jest koncepcja Morza Bałtyckiego jako spójnego regionu. W ramach programu prowadzone są działania w następujących dziedzinach:

1. ochrona środowiska: budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa kanalizacji sanitarnej, utylizacja odpadów, budowa systemu monitoringu;
2. transport: połączenia komunikacyjne w regionach przygranicznych (przejścia graniczne, w tym służby imigracyjne i celne, drogi), opracowanie koncepcji transportu w regionach przygranicznych, np. połączeń pomiędzy systemami transportu publicznego;
3. rozwój gospodarczy: wspieranie drobnej i średniej przedsiębiorczości, turystyka;
4. zasoby ludzkie: wymiana know-how i doświadczeń w zakresie szkolnictwa i kształcenia pomiędzy krajami w regionach przygranicznych w celu tworzenia bliższych więzi pomiędzy instytucjami edukacyjnymi.

Przykłady

Wśród najbardziej znanych przedsięwzięć, które zostały już zakończone przy aktywnym dofinansowaniu z tego programu, znajdują się: międzynarodowe targi gospodarcze „Baltpartenariat 1996” w Gdyni, oczyszczalnia ścieków w Białogórze, Jarmark Dominikański w Gdańsku, remont wiaduktu w Sopocie.

Realizacją programu zajmuje się:
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej
Ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-552 Warszawa
tel.: (0-22) 695 99 10 (11)
Faks.: (0-22) 695 99 12 (13)
<http://www.wppwp.it.pl>
e-mail: PHARE@wppwp.it.pl

PROGRAMY WIELONARODOWE

Consensus II

Program Consensus jest programem Komisji Europejskiej finansowanym ze środków pomocy PHARE. Ma on na celu udzielanie pomocy w procesie reformowania systemów ochrony społecznej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Consensus jest zatem programem wielokrajowym, w którym uczestniczą wszystkie kraje objęte pomocą PHARE. Program jest reprezentowany w Polsce przez Komisję Pilotażowego Programu PHARE Consensus (Komisję IIRC) działającej przy Ministerstwie Pracy i Polityki Socjalnej. Celem niniejszej strony jest przekazywanie podstawowych informacji na temat Programu Consensus. Strony te umożliwiają przekazanie informacji na temat działalności programu instytucjom, organizacjom i osobom zaangażowanym w proces reformowania polskiego systemu ochrony społecznej. Podstawową formą działalności Programu Consensus są projekty wspierające reformy ochrony społecznej, dlatego nasza strona umożliwi również zapoznanie się z projektami zgłoszonymi do programu (zarówno krajowymi jak i wielokrajowymi) oraz ich realizacją. Obecnie realizowany jest drugi etap programu nazwany Consensus II.

Program Consensus, przy współpracy ze swoimi partnerami, przyjął cztery podstawowe formy działania, a mianowicie przez:

1. Projekty

Projekty stanowią podstawową formę działalności Programu Consensus. Tematy projektów w dziedzinie ochrony społecznej zgłaszane są przez zainteresowane instytucje lub organizacje, natomiast szczegółowe propozycje projektów (tzw. Project Proposals) opracowywane są przy pomocy ekspertów Programu. Realizację projektów powierza się wyspecjalizowanym wykonawcom (firmom) wyłanianym na drodze międzynarodowego przetargu zgodnie z procedurami PHARE. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w Programie Consensus beneficjent czyli zainteresowana instytucja lub organizacja zgłaszająca projekt nie otrzymuje bezpośrednio środków na realizację projektu. Zgodnie z procedurą środkami projektu zarządza wykonawca realizujący projekt dla danego beneficjenta. Wykonawca jednak z reguły zatrudnia, oprócz ekspertów z krajów UE, również specjalistów polskich. Dzięki takiemu podejściu projekt jest lepiej dostosowany do naszych realiów i dlatego ma duże szanse powodzenia. Program Consensus wspiera projekty reformy ochrony społecznej zarówno krajowe jak o charakterze międzynarodowym, tj. projekty realizowane z udziałem kilku krajów.

2. Wsparcie techniczne - pomoc ekspertów z krajów UE

Program Consensus dysponuje zespołem ekspertów doświadczonych i wyspecjalizowanych w różnych zagadnieniach systemu ochrony społecznej. Na prośbę zainteresowanej instytucji lub organizacji (w tym również pozarządowej) eksperci udzielają bezpłatnie pomocy i porad w zakresie reformy ochrony społecznej. Eksperti programu udzielają też pomocy w opracowaniu propozycji projektów oraz opiniują projekty przedłożone do realizacji.

3. Uczestnictwo w konferencjach międzynarodowych

Program Consensus, na wniosek Komisji IIRC, może pokryć koszty udziału polskich specjalistów w międzynarodowych konferencjach na temat ochrony społecznej.

4. Wymiana informacji

Zgodnie z nową polityką Program Consensus, poprzez Krajową Komisję IIRC, pośredniczy w wymianie informacji między głównymi podmiotami odpowiedzialnymi za reformę systemu ochrony społecznej w Polsce, między Polską i krajami EŚW oraz krajami UE.

Informacje nt. ogólnej działalności Programu Consensus publikowane są w specjalnym biuletynie Programu. Co sześć miesięcy publikowane są raporty z posiedzeń Zarządu Programu (PAB). Podstawowe informacje o Programie są też dostępne na stronach internetowych Programu Consensus:

<http://www.consensusii.org>

Termin składania wniosków upływa 31 grudnia 1999 roku i dlatego można składać obecnie jedynie projekty krótkoterminowe, które nie przekroczą terminu realizacji.

Realizacją programu zajmuje się:

Oficer Łącznikowy Programu PHARE-Consensus
Departament Polityki Strukturalnej i Regionalnej
Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej

Centrum Informacji Europejskiej
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej

---

ul. Gałczyńskiego 4,
00-362 Warszawa,
tel. 828 81 73, 826 12 61 ext. 103,
fax 828 68 06

Programy Wspólnotowe

Programy wspólnotowe powstają z inicjatywy władz Unii Europejskiej (UE) i przeznaczone są zazwyczaj dla państw członkowskich. W krajach członkowskich UE ich celem jest wzmacnianie współpracy między państwami piętnastki.

Tematyka programów jest bardzo zróżnicowana. Wspierają one współpracę w zakresie ochrony środowiska, rozwoju kultury czy też edukacji. Ze środków tych programów mogą korzystać rządy, organizacje pozarządowe oraz podmioty prywatne i uczelnie.

Są one planowane przez Komisję Europejską wspólnie z krajami członkowskimi.

Niemal wszystkie programy wspólnotowe są pod bezpośrednim nadzorem Komisji Europejskiej. Ze względu na ich charakter zarządzają nimi Dyrekcje Generalne Komisji Europejskiej (DG) odpowiednie do sektora, w którym funkcjonuje program (np. programem LIFE dot. ochrony środowiska zarządza DG XI – środowiska naturalne, bezpieczeństwo jądrowe i obrona cywilna).

Programy wspólnotowe uważane są za jedno z największych osiągnięć w dziedzinie integracji krajów współtworzących Unię Europejską.

PROGRAMY WSPÓLNOTOWE W POLSCE

17 lipca 1995 roku Polska podpisała Protokół Dodatkowy do obowiązującego już wtedy Układu Europejskiego. Dzięki niemu Polska może uczestniczyć na podobnych zasadach jak kraje członkowskie w niektórych programach wspólnotowych.

Jest to ważny etap na drodze do integracji Polski z Unią Europejską. Uczestnictwo w tego typu programach przybliży Polsce zasady funkcjonowania integracji europejskiej. Pozwoli również nawiązać i pogłębić kontakty z krajami członkowskimi (UE).

Unijna pomoc przekazywana w ramach tych programów trafia do Polski niezależnie od programu Phare, z którego od 1991 roku otrzymujemy od Unii Europejskiej (UE) pieniądze. Pomimo to, że unijne inicjatywy zazwyczaj przeznaczone są dla krajów członkowskich UE, Polska może w nich uczestniczyć, ponieważ podpisała wspomniany protokół.

Podczas gdy państwa członkowskie UE uczestniczą w nich automatycznie, to rządy państw stowarzyszonych z UE muszą zadeklarować, że wniosą składkę, która trafi do wspólnego budżetu programów. Taką wolę musi wyrazić także rząd polski. Nasza składka jest częściowo opłacona z programu PHARE, w ramach którego otrzymujemy pieniądze od UE. Ten unijny wkład w polską składkę będzie jednak co roku coraz mniejszy.

W programach mogą uczestniczyć określone resorty, władze samorządowe oraz organizacje pozarządowe.

Socrates

Program Unii Europejskiej na rzecz współpracy w zakresie polepszenia jakości i adekwatności kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych. Czas trwania: 1995–1999. Budżet: 920 MECU. Dziedziny: szkolnictwo wyższe, szkolnictwo podstawowe i średnie, edukacja niestacjonarna, kształcenie dorosłych, nauka języków obcych, sieć ekwiwalencji – uznawalności wykształcenia. Formy działania: granty, staże, wizyty studyjne.

Celem programu Sokrates jest promowanie europejskiego wymiaru kształcenia na wszystkich poziomach (od przedszkola po uniwersytet) oraz koncepcji „uczenia się na całe życie” – w aspekcie kreowania europejskiej tożsamości i poczucia jedności wśród mieszkańców zjednoczonej Europy. Sokrates obejmuje następujące podprogramy: ERASMUS – szkolnictwo wyższe; COMENIUS – współpraca szkół średnich, podstawowych i przedszkoli; LINGUA – program promujący naukę i nauczanie języków obcych w Europie; ODL – kształcenie otwarte i na odległość; ADULT EDUCATION – Kształcenie dorosłych; ARION – poznanie różnych systemów edukacyjnych; NARIC – sieć informacyjna porównywalności wykształcenia.

Kontakt:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Biuro Programu Sokrates

Al. Szucha 25

00-918 Warszawa

tel. 022/628 04 61, 629-72-41 w. 189,

fax: 022/628 86 61

<http://www.men.waw.pl>

Leonardo da Vinci

Program służy promocji i poprawie jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego. Czas trwania: 1995–1999. Budżet: 639 mln ECU w latach 1995–1999. Dziedziny: edukacja. Formy działania: granty, staże.

W ramach programu realizowane są: projekty pilotażowe, międzynarodowe projekty wymian i staży, projekty badań i analiz. Program projektów pilotażowych: służy podnoszeniu jakości i innowacyjności systemów kształcenia zawodowego, tworzeniu i testowaniu programów oraz metod kształcenia, treści i materiałów dydaktycznych. Jednym z ważniejszych zadań projektów realizowanych w ramach programu jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych, doskonalenie językowe pracowników, tworzenie sieci instytucji edukacyjnych/szkoleniowych oraz upowszechnienie innowacji w dziedzinie szkolenia i kształcenia zawodowego. Program staży i wymiany służy wykorzystaniu mobilności uczestników do wzmocnienia europejskiego wymiaru treści szkoleniowych i polityki w dziedzinie szkolenia zawodowego, promowania praktycznych doświadczeń zgromadzonych w czasie pracy, doskonalenie umiejętności językowych i nabywanie wiedzy, wspieranie współpracy między różnymi organizacjami szkoleniowymi oraz sektorami, a także ułatwianie – na drodze szkolenia – transferu wiedzy technologicznej zgromadzonej przez przedsiębiorstwa. Program badań i analiz obejmuje badania w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. Projekty te mogą dotyczyć problemów związanych z prognozowaniem zapotrzebowania na określony typ przygotowania zawodowego, sprzyjając osiągnięciu wyższych kwalifikacji, stymulować rozwój zainteresowania kształceniem zawodowym.

Kontakt:

Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr

Fundusz Współpracy

02-008 Warszawa

ul. Koszykowa 79

tel. 022/625 39 37, 625 28 61, 625 29 36

<http://www.europa.eu.int/en/comm/dg22/leonardo.html>

Młodzież dla Europy

Ten program jest przeznaczony dla młodzieży w wieku 15-25 lat i dla osób, które pracują z młodzieżą. Stworzono go przede wszystkim po to, aby wspierać współpracę młodzieży, która prowadziła do nawiązywania kontaktów i przezwyciężania istniejących barier. Ten cel ma być osiągnięty dzięki wymianie młodzieży z różnych państw. Program ma pomóc postrzegać Unię Europejską jako część wspólnego dziedzictwa kulturowego oraz zwrócić uwagę na niebezpieczeństwa wykluczenia z niego określonych grup społecznych. Jego celem jest także uświadomienie znaczenia demokracji oraz zachęcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, pochodzącej z rodzin patologicznych czy też należącej do mniejszości narodowych do aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym. Program koncentruje się również na zachęceniu młodzieży do uczestnictwa w organizacjach pozarządowych. W Polsce w ramach programu realizowane są następujące komponenty:

- Akcja A.I. Wymiana młodzieży
- Akcja A.II.1 Inicjatywy młodzieżowe
- Akcja B Pracownicy młodzieżowi
- Akcja C i E Współpraca instytucji i organizacji młodzieżowych. Informacje dla młodych ludzi i badania nad młodzieżą.

Kontakt:

Narodowa Agencja Programu Młodzież dla Europy

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Al. Szucha 25

00-918 Warszawa

tel. +48/22/622 37 06, 629 76 13

faks +48/22/622 37 08, 629 63 59

e-mail: yfe@men.waw.pl

<http://www.youth.org.pl>

SAVE II – Program Efektywnego Wykorzystania Energii

Program propaguje racjonalne zużycie energii w obrębie Wspólnoty. Czas trwania: 1996–2000. Budżet: ok. 45 mln ECU. Dziedziny: energetyka. Formy działania: granty.

Podstawowym celem programu jest umożliwienie jego uczestnikom osiągnięcie możliwie niskimi kosztami racjonalnego poziomu zużycia zasobów energii we wszystkich sektorach, redukcja negatywnego wpływu na środowisko oraz przyczynienie się do zabezpieczenia dostaw energii i zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Kontakt:

Krajowa Agencja Poszanowania Energii

ul. Nowogrodzka 35/41

00-950 Warszawa

tel. 022/622 27 97,

fax: 022/622 27 96.

oraz

R. Harbison Directorate General for Energy DGXVII, Unit C2

226–236 Avenue Tervuren

B-1150 Brussels

tel.: +32/2/295 63 19,

fax: +32/2/296 62 83

III Wieloletni Program dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw

III Wieloletni Program dla MSP jest jednym z trzech komponentów programu Unii Europejskiej pod nazwą: Zintegrowany Program dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw i Sektora Rzemiosła. Komponent ten, decyzją Rady Stowarzyszenia Komisji Europejskiej z dnia 9 grudnia 1996 roku (Official Journal of the European Communities, No L 6/25, art.7) otwarto dla krajów Europy Środkowej, w tym dla Polski.

III Wieloletni Program dla MSP zarządzany jest bezpośrednio przez Komisję Europejską, przez Dyрекcję Generalną XXIII (Polityka wobec przedsiębiorstw, dystrybucja, turystyka oraz spółdzielczość). W Polsce za realizację działań związanych z rozpowszechnianiem informacji o Programie i ułatwieniem polskim organizacjom dostępu do Programu odpowiada, w imieniu Ministerstwa Gospodarki, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Centra Euro Info

Sieć Euro Info jest jednym z głównych instrumentów promowanych w ramach III Wieloletniego Programu dla MSP, w sumie obejmując ok. 30% całości budżetu programu. W polskiej alokacji Programu przewidziana jest kwota 500 000 euro na dofinansowanie kosztów działania i usług dla MSP świadczonych przez 12 Centrów Euro Info oraz kosztów akcji promującej sieć EIC.

Centrum Informacji Europejskiej
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej

Centra Euro Info w Polsce

nazwa	adres	osoba do kontaktu	telefon	fax	e-mail
EIC Warszawa	Fundusz Współpracy ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa	Ireneusz Kaniński Andrzej Szezwczyk	(0-22) 625 13 19 (0-22) 625 14 26 (0-22) 661 74 39 (0-22) 661 73 74	(0-22) 625 12 90	euoinfo@colind.org.pl
EIC Szczecin	Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Al. Wojska Polskiego 164, 71-335 Szczecin	Agata Nlezychowska Hanna Rojek	(0-91) 486 07 79	(0-91) 486 07 88	euoinfo@nci.com.pl http://www.euoinfo.org.pl
EIC Gdańsk	Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość” Oddział Terenowy w Gdańsku ul. Długiej Tarag 39/40, 80-830 Gdańsk	Anna Hutylra	(0-58) 301 86 81 w. 12	(0-58) 301 01 12	euoinfo@key.nct.pl
EIC Kielce	Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa ul. Targowa 18, p. 415, 25-520 Kielce	Danuta Ilg-Handala Ewa Michalek	(0-41) 343 02 24	(0-41) 368 06 53	euoinfo@complex.com.pl
EIC Kraków	Izba Przemysłowo-Handlowa w Krakowie ul. Floriańska 3, 31-019 Kraków	Józef Węgrzyn Natasza Janczak	(0-12) 422 89 07 (0-12) 422 13 74	(0-12) 422 55 67	jozweg@bci.krakow.pl naskaj@bci.krakow.pl
EIC Rzeszów	Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości ul. Słowackiego 7a, 33-060 Rzeszów	Marta Cisiek-Babiarz Marcin Drahl	(0-17) 852 49 75	(0-17) 852 49 75	euro@interle.pl spp@interle.pl
EIC Białystok	Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego ul. Starobojarska 15, 15-073 Białystok	Janusz Baczewski	(0-85) 741 00 70 (0-85) 741 80 61	(0-85) 732 38 21	euoinfo@pfr.bialystok.pl
EIC Lublin	Lubecka Fundacja Przedsiębiorczości ul. Rynek 7, 20-111 Lublin	Sylwester Janik	(0-81) 744 65 43	(0-81) 743 73 26	smjjanik@pfr.lublin.pl
EIC Katowice	Górnosląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. ul. Wita Stwosza 31, 40-042 Katowice	Lucyna Sikora	(0-32) 257 95 28	(0-32) 257 95 29	gearr@garr.com.pl
EIC Walbrzych	Dolnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Walbrzychu ul. Wysockiego 10, 58-300 Walbrzych	Artur Sawrycz	(0-74) 267 86 (0-74) 269 04 (0-74) 43 49 12	(0-74) 235 66	arsa@pwb.onet.pl
EIC Kalisz	Fundacja „Kalski Inkubator Przedsiębiorczości” / OWP ul. Częstochowska 25, 62-800 Kalisz	Omar Saoudi	(0-62) 767 23 43 (0-62) 764 12 42	(0-62) 764 50 16	omarsa@kkip.kalisz.pl
EIC Toruń	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. ul. Kopernika 4, 87-100 Toruń	Monika Antonowicz Izabela Michaliszyn	(0-56) 663 54 33	(0-56) 662 28 99	taarr@gapp.pl

Europarteneriat

W polskiej alokacji III Wieloletniego Programu dla MSP przewidziana jest kwota 60 200 euro. Suma ta może zostać wykorzystana na pokrycie kosztów organizacji naboru polskich firm do udziału w dwóch edycjach Europarteneriatu w 1999 roku (w Austrii i Niemczech). Ze środków tych niemożliwe jest dofinansowanie kosztów firm biorących udział w targach.

W Europarteneriacie, który odbył się w dniach 10-11 maja 1999 roku w Wiedniu wzięło udział około 110 polskich przedsiębiorstw. Przewiduje się, że w spotkaniu w Poczdamie (Niemcy, październik 1999 roku) weźmie udział minimum 60 polskich firm. Będą to tzw. przedsiębiorstwa-gospodarze, jako że Polska ma być współorganizatorem tej edycji Europarteneriatu.

Równoległe do Europarteneriatu (dofinansowanego ze środków DG XXIII i DG XVI) w Poczdamie odbędzie się **PHARE-Parteneriat**, dofinansowany ze środków DG IB (1 mln euro). Ze środków tych nie będą dofinansowywane koszty przedsiębiorstw.

Role „krajowych koordynatorów” udziału polskich MSP w Europarteneriatach pełnią: Krajowa Izba Gospodarcza oraz Centrum Euro Info przy Funduszu Współpracy w Warszawie.

Interprise

W polskiej alokacji III Wieloletniego Programu dla MSP przewidziana jest kwota 50 000 euro na dofinansowanie maksymalnie 50% kosztów organizacji jednej edycji targów Interprise.

Prawo do organizacji Interprise można uzyskać biorąc udział w jednym z konkursów ogłaszanych przez DG XXIII. Projekty składa się minimum na 9 miesięcy przed planowanym terminem realizacji targów. Przy organizacji targów obowiązuje ściśle określona metodologia i procedury, opisane w „Interprise vademecum”. Dokument ten jest dostępny w Polskiej Fundacji MSP.

Organizacja targów Interprise w okresie 1 marca - 31 grudnia 2000 roku była przedmiotem konkursu ogłoszonego przez DG XXIII w marcu 1999 r. Termin składania ofert upłynął 31 maja 1999 roku – do tego terminu złożono dwa projekty organizacji targów Interprise w Polsce.

Do końca 1999 odbędą się jeszcze 2 edycje Interprise: w Wielkiej Brytanii (listopad) i Portugalii (listopad).

IBEX

W ramach polskiej alokacji przewidziane zostały środki na dofinansowanie organizacji jednej edycji targów IBEX. Dotacja nie może przekroczyć 50% kosztów ogólnych imprezy oraz przekroczyć progę 100 000 euro.

IBEX, czyli „Międzynarodowa Wystawa Kupców”, to spotkanie dużych firm z małymi przedsiębiorstwami, potencjalnymi podwykonawcami. Jest to inicjatywa wspólna DG XXIII i DG XVI. Targi te koncentrują się każdorazowo na jednej tylko branży. Organizator zaprasza około 50 dużych firm z danej branży (pochodzących z całego świata, nie tylko z UE). Firmy te określają swoje potrzeby - zgodnie z nimi wybieranych jest około 200-250 małych i średnich przedsiębiorstw (pochodzących z UE i krajów sąsiadujących).

Prawo organizacji targów można zdobyć drogą udziału w konkursie ogłoszonym przez DG XXIII. Projekt należy złożyć minimum na 12 miesięcy przed planowanym terminem targów. Najbliższy termin składania projektów na organizację IBEX-u w okresie październik 2000-październik 2001 upływa 1 października 1999 roku. Aplikacja konkursowa dostępna jest w Polskiej Fundacji MSP.

Distributive trade – Handel i dystrybucja

W ramach komponentu w 1998 roku przeprowadzono prace badawcze nad tematyką handlu na terenach wiejskich i rozpoczęto badania w zakresie handlu na terenach miejskich. Celem badań jest identyfikacja tzw. „best practices” (wzorcowych modeli, które mogłyby być rozpowszechniane) oraz opracowanie rekomendacji działań. Kolejnym etapem będzie rozpowszechnianie wzorcowych rozwiązań.

Działania, które mogą zostać dofinansowane w ramach Programu obejmują trzy obszary:

1. rozpowszechnianie informacji - seminaria nt. konkurencyjności małych przedsiębiorstw handlowych, handlu elektronicznego, nowych technologii stosowanych przez handlowe MSP. „best practices” w handlu na terenach wiejskich, seminaria informujące o wynikach badań, opracowanych rekomendacjach
2. działania stymulujące rozwój handlu na terenach wiejskich – projekty pilotażowe
3. zwiększanie konkurencyjności małych i średnich firm handlowych poprzez stymulację ich współpracy – projekty pilotażowe

Polska alokacja, wynosząca 130 000 euro, może zostać przeznaczona na dofinansowanie organizacji dwóch seminariów oraz realizacji 2-3 projektów pilotażowych. Prawo organizacji seminariów oraz realizacji projektów pilotażowych będzie można uzyskać drogą konkursową.

Craft - Rzemiosło

W polskiej alokacji III Wieloletniego Programu dla MSP przewidziana jest kwota 100 000 euro na dofinansowanie projektów wybieranych na zasadach konkursowych.

Działania planowane przez DG XXIII w ramach tego komponentu w 1999 roku zgrupowane są w trzech podstawowych obszarach:

1. kultura przedsiębiorstw i przedsiębiorczość
2. rzemiosło, małe i mikro przedsiębiorstwa
3. kobiety i młodzi przedsiębiorcy; przedsiębiorstwa prowadzone przez przedsiębiorców z grup specjalnych (disadvantaged)

W obszarze pierwszym planuje się między innymi badania w zakresie usług doradczych dostępnych dla małych i rzemieślniczych firm, systemów współpracy pomiędzy MSP. Nadal otwarty jest konkurs ogłoszony w 1998 r. dotyczący promocji przedsiębiorczości w szkołach średnich - terminy składania ofert to grudzień 1999 i czerwiec 2000. Pozostałe plany dotyczą realizacji projektów pilotażowych wybranych w ubiegłorocznych konkursach, obejmujących tworzenie sieci w ramach specjalnych grup docelowych: młodych przedsiębiorców, kobiet przedsiębiorców, mniejszości narodowych, rzemieślników reprezentujących rzadkie specjalności, organizatorów sieci targów dla MSP i rzemiosła.

W ramach obszaru drugiego planuje się przeprowadzenie studium wykonalności nt. zbierania i kategoryzacji danych statystycznych odnośnie usług dla rzemiosła, realizację projektu SCREEN (Small and Craft Enterprises Electronic Networking) - obejmującego m.in. utworzenie aktywnej strony WWW oraz elektronicznej sieci MSP i usługodawców dla MSP (projekt ten będzie tematem zamkniętego przetargu w ramach sieci Centrów Euro Info). Poza tym realizowane będą projekty wybrane w ubiegłorocznych konkursach, dotyczące: wsparcia w zakresie trans-narodowej współpracy małych i rzemieślniczych przedsiębiorstw, wsparcia dla małych i rzemieślniczych firm, szkoleń i usług wspierających dla MSP.

Działania w zakresie obszaru trzeciego obejmują wyłącznie kontynuację projektów rozpoczętych w latach 1997 i 1998, tj. badań nad specjalnymi grupami docelowymi (planowane zakończenie w czerwcu 1999 roku), utworzenia „European award” dla młodych przedsiębiorców.

Kontakt:

Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw
Al. Jerozolimskie 125/127
02-017 Warszawa
tel. 022/699 70 44
faks 022/699 70 46
<http://www.msp.org.pl>

RAPHAEL

Program Unii Europejskiej dotyczący zagadnień dziedzictwa kulturowego. Czas trwania: 1996–2000. Budżet: w latach 1996–2000 prawie 70 mln ECU. Dziedziny: kultura. Formy działania: granty.

Program Raphael ma przyczynić się do „zacieśnienia więzi między narodami Europy” oraz „rozkwitku kultur krajów członkowskich przy jednoczesnym poszanowaniu dla ich różnorodności narodowej i regionalnej. Program „skupia uwagę na wspólnym dziedzictwie kulturowym”. Projekty podejmowane w ramach RAPHAEL muszą: posiadać wymiar europejski, popierać dziedzictwo kulturowe, przyczynić się do rozwoju skuteczniejszych praktyk oraz podnoszenia poziomu wiedzy i profesjonalizmu w danym zakresie.

Kontakt:

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Departament Współpracy z Zagranicą i Polonią
ul. Krakowskie Przedmieście
00-071 Warszawa
tel. 022/826-33-59
oraz
European Commission DG X D All,
Directorate General for Audiovisual
Brussels
tel. +32/2/299 92 44
fax +32/2/296 69 74

KALEIDOSCOPE

Program Unii Europejskiej wspierający działania artystyczne i kulturalne mające wymiar europejski. Czas trwania: 1996–1998. Budżet: 26.5 MECU. Dziedziny: kultura. Formy działania: granty.

Program został zakończony w 1998 roku. Ma on stymulować działalność w dziedzinie kultury oraz twórczość artystyczną w Europie, a także promować uczestnictwo w kulturze. Jego celem jest także promocja wiedzy i rozpowszechnianie kultury i życia kulturalnego Europejczyków. Jego realizacja ma przyczynić się do zwiększenia dostępu do kultury wszystkich populacji europejskich w ich społecznej i regionalnej różnorodności.

Kontakt:

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Departament Współpracy z Zagranicą i Polsnią
ul. Krakowskie Przedmieście
00-071 Warszawa
tel. 022/826-33-59

lub

European Commission DG X,
Directorate General for Information, Communication, Culture and Audiovisual,
rue de Treves 120
B-1049, Brussels

ARLANE

Program Unii Europejskiej w zakresie książek i czytelnictwa. Czas trwania: 1997–1998. Budżet: 7 MECU. Dziedziny: kultura. Formy działania: granty.

Program został zakończony w 1998 roku. Jego podstawowym celem jest promocja i szerzenie wiedzy i publiczny dostęp do dorobku pisemnego i literatury europejskiej, w szczególności poprzez przekłady literatury, sztuk teatralnych i leksykonów, wsparcie dla projektów współpracy w zakresie książek i czytelnictwa wykonywanych poprzez partnerstwo i szkoleń uzupełniających dla fachowców pracujących w tej dziedzinie. Priorytet otrzymują również programy dotyczące mniej rozpowszechnionych języków.

Kontakt: Ministerstwo Kultury i Sztuki

Departament Współpracy z Zagranicą i Polsnią
ul. Krakowskie Przedmieście
00-071 Warszawa
tel. 022/826-33-59

oraz

European Commission DG X,
Directorate General for Information, Communication, Culture and Audiovisual,
rue de Treves 120
B-1049, Brussels.

PHILOXENIA

Wspomaga rozwój turystyki w Europie, a szczególnie jest skierowany na zaspokojenie potrzeb turystów, zwiększenie liczby przyjeżdżających z innych krajów oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, kulturowych i infrastrukturalnych.

Partnerami programu są władze krajowe, władze regionalne i lokalne, przemysł turystyczny oraz inne zainteresowane strony w państwach członkowskich.

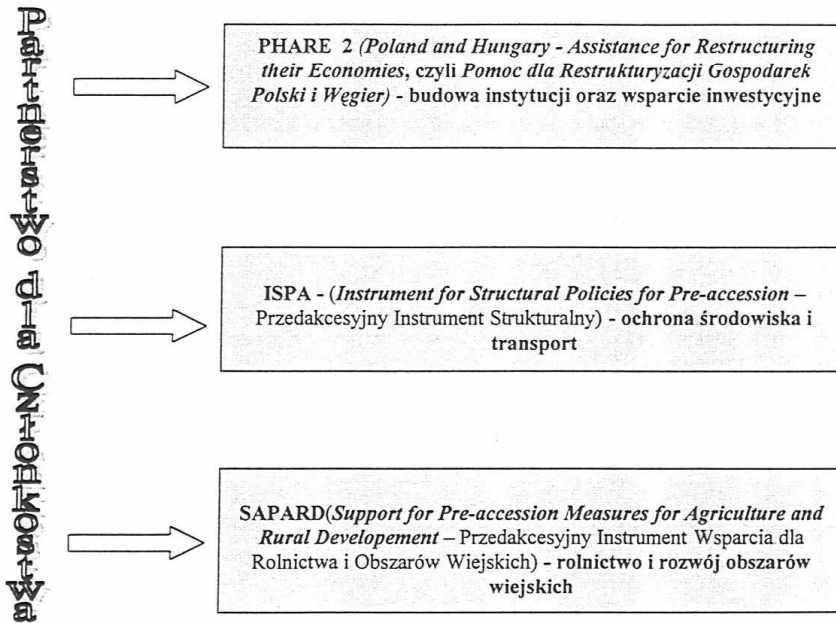
Kontakt:

Nassos Christoyannopoulos Head of Unit
European Commission DG XXIII C3
200 Rue de la Loi AN80 02 58
B-1049 Brussels
fax +32 2 296 13 77

Fundusze Przedakcesyjne

WSTĘP

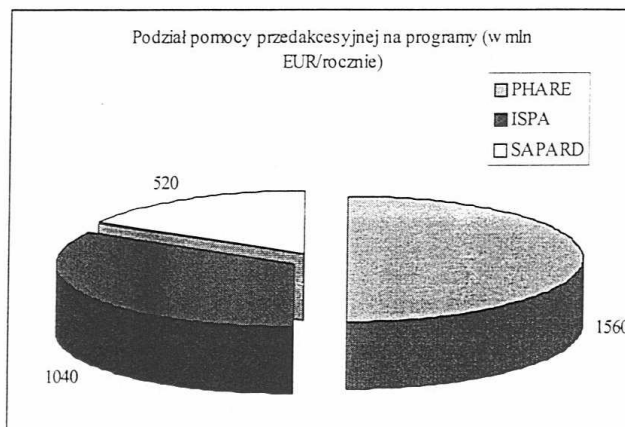
Od 2000 roku Polska będzie otrzymywała pomoc finansową w ramach trzech programów przedakcesyjnych: PHARE 2, ISPA, SAPARD. Udzielana nam pomoc będzie służyła na realizację celów wskazanych w dokumencie Komisji Europejskiej „Partnerstwo dla Członkostwa”:

Pomocą przedakcesyjną zostaną objęte: Czechy, Węgry, Słowacja, Litwa, Łotwa, Estonia, Słowenia Rumunia i Bułgaria. Kraje te przez ostatnie dziesięć lat uczestniczyły w największym programie bezzwrotnej pomocy dla krajów Europy Środkowej – PHARE.

Funkcjonowanie wszystkich trzech programów zaplanowano na lata 2000-2006. Rocznie na realizację tej pomocy Unia Europejska przeznaczy 3 120 mln EURO:

Unia Europejska określi na podstawie wskaźników ekonomicznych oraz statystycznych (tj. obszar, gęstość

zaludnienia) wysokość pomocy przypadającej na dany kraj. Istotną rolę przy określaniu wysokości pomocy będą również miały postępy na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej oraz stopień wykorzystania środków pomocowych. Biorąc pod uwagę wskaźniki gospodarcze i statystyczne Polski możemy liczyć na pomoc w wysokości około 650 mln EURO rocznie, z tego w ramach:

- PHARE 2 – ok. 250 mln EUR
- ISPA – ok. 250 mln EUR
- SAPARD – ok. 150 mln EUR (prawdopodobnie 168 mln EUR)⁸

Razem – ok. 650 mln EUR

Dotychczas w ramach programu PHARE otrzymywaliśmy rocznie średnio 200-210 mln EURO. Wynika z tego, że pomoc Unii Europejskiej dla naszego kraju może wzrosnąć nawet trzykrotnie. Kraj, który przystąpi do Unii Europejskiej straci dostęp do Funduszy Przedakcesyjnych i automatycznie zostanie objęty pomocą z Funduszy Strukturalnych. Przystąpienie do Unii Europejskiej natomiast otworzy nam drzwi do kilkakrotnie większych sum pomocy, które mogą osiągnąć nawet poziom 8 mln EUR rocznie.

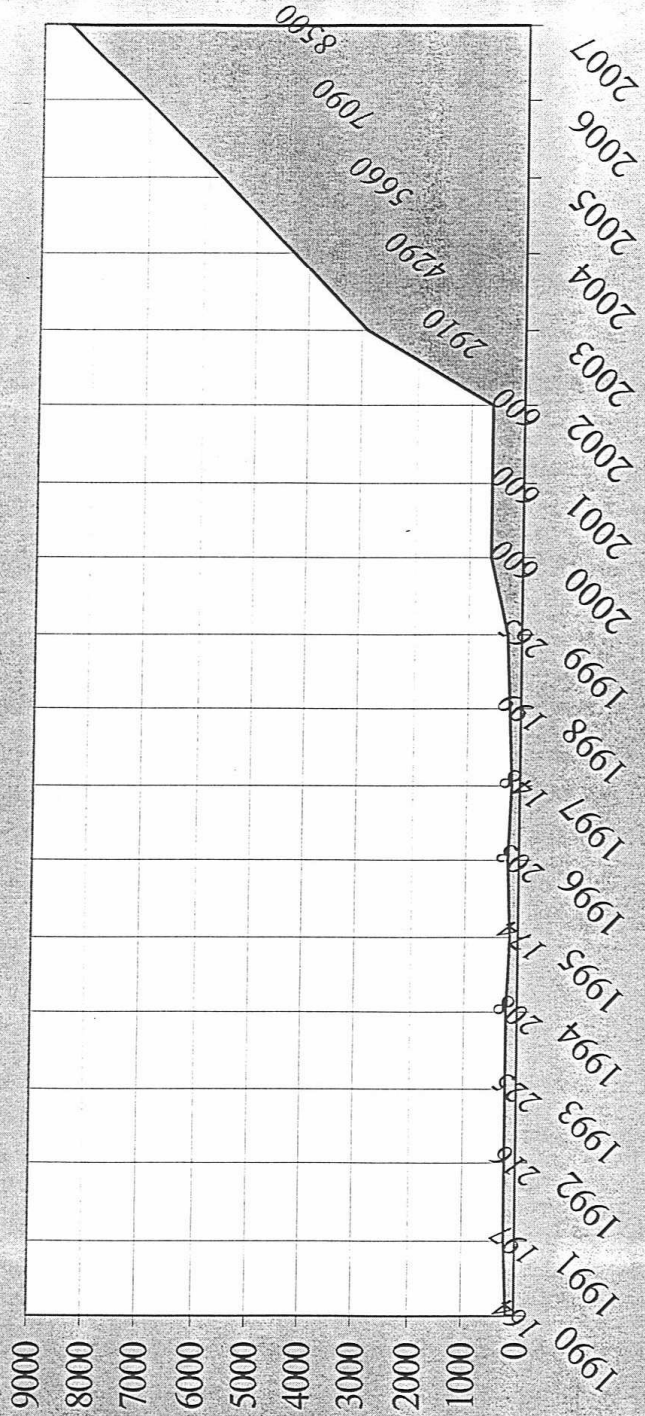
Rada Unii Europejskiej 21 czerwca 1999 roku przyjęła trzy rozporządzenia, które są podstawą prawną udzielenia krajom Europy Środkowej pomocy przedakcesyjnej w ramach PHARE 2, ISPA i SAPARD.

Treść rozporządzeń w języku angielskim można przejrzeć na stronie internetowej Centrum Informacji Europejskiej UKIE: <http://www.cie.gov.pl/tem/akty.html>.

⁸ W przypadku programu SAPARD Komisja Europejska w trakcie swoich prac podała taką sumę, jednak nie jest ona jeszcze kwotą oficjalnie przyznana

Wysokość pomocy dla Polski w latach 1990-2007 (w mln EUR)

Uwaga: Przy dokonywaniu analizy przyjęto, że Polska przystąpi do UE 1 stycznia 2003 roku. Datę tą wymienia się w Narodowym Programie Przygotowania do Członkostwa w UE jako termin gotowości do wstąpienia do unijnych struktur

Źródło: Opracowanie własne (lata 1990-99) Urząd Komitetu Integracji Europejskiej; lata 2000-2007 prognoza Komisji Europejskiej

„PARTNERSTWO DLA CZŁONKOSTWA” I NARODOWY PROGRAM PRZYGOTOWANIA DO CZŁONKOSTWA W UE

Partnerstwo dla Członkostwa to dokument zaproponowany przez Komisję Europejską w październiku 1997 i przyjęty 25 marca 1998 roku. Jego pojawienie wiąże się z decyzją Rady Europejskiej podjętej na szczycie w Luksemburgu w grudniu 1997. Wówczas postanowiono wzmocnić strategię przedczłonkowską dla krajów stowarzyszonych z Unią Europejską. Dla lepszego przebiegu procesu dostosowania i integracji z UE okazało się niezbędne stworzenie odpowiednich ram współpracy pomiędzy krajami stowarzyszonymi i Komisją Europejską. Taką koncepcję przyjęto właśnie w „Partnerstwie dla Członkostwa”. Ze względu na zróżnicowaną specyfikę gospodarczo – geograficzną poszczególnych krajów każdemu przedstawiono oddzielny dokument.

W „Partnerstwie dla Członkostwa” określono zasady dotyczące pomocy finansowej i technicznej Unii Europejskiej dla krajów stowarzyszonych. Program PHARE został uznany za podstawowy instrument finansowania w ramach wzmocnionej strategii przedczłonkowskiej.

Wskazane w „Partnerstwie” cele będą realizowane w ramach Narodowych Programów Przyjęcia Dorobku Prawnego Wspólnot. W Polsce dokument ten został nazwany „Narodowym Programem Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej” (NPPC).

Podobnie jak w innych krajach został on stworzony przez rząd. Ma on charakter konkretnego programu działań uznanych za niezbędne do dostosowania do członkostwa w Unii Europejskiej. Na wyszczególnione tam zadania będzie kierowana pomoc finansowa.

Realizowane przy pomocy środków unijnych programy będą ściśle związane z przejmowaniem przez kraje stowarzyszone dorobku wspólnotowego. W ten sposób „Partnerstwo dla członkostwa” stało się jednym z głównych dokumentów w procedurze corocznego programowania PHARE, gdyż wskazuje on cele, na które może być przeznaczana pomoc. Jak już wspomnieliśmy wysokość pomocy dla Polski może być uzależniona od stopnia realizacji działań zaprogramowanych w NPPC.

Projekty czy programy działań wynikające z realizacji „Partnerstwa dla Członkostwa” i NPPC, zgodnie z zasadą współfinansowania będą wspierane przez budżet państwa, program PHARE i pomoc z innych źródeł (np. Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy).

Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej postanowiono przygotować decyzją Komitetu Integracji Europejskiej z grudnia 1997 roku. Prace nad jego stworzeniem trwały do kwietnia 1998, po czym dokument został zatwierdzony najpierw przez Komitet Integracji Europejskiej (29 kwietnia 1998) a później przez Radę Ministrów (23 czerwca 1998). W maju 1999 dokonano niezbędne zmiany w NPPC. Poprawiony dokument został ponownie przyjęty najpierw przez Komitet Integracji Europejskiej a później przez Radę Ministrów (9 maja 1999 roku).

Tekst „Partnerstwa dla Członkostwa” oraz Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa można ściągnąć w wersji elektronicznej ze strony Centrum Informacji Europejskiej UKIE
<http://www.cie.gov.pl/tem/dokumenty.html>

Narodowy Plan Rozwoju

Jednym z ważniejszych priorytetów w NPPC jest stworzenie Narodowego Planu Rozwoju (NPR). W jego skład wejdzie sześć średniookresowych (lata 2000–2006) strategii sektorowych. Są to:

- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego,
- Narodowa Strategia Zatrudnienia i Zasobów Ludzkich,
- Narodowa Strategia Rolnictwa i Rozwoju Terenów Wiejskich,
- Narodowa Strategia Rybołówstwa,
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska Przyrodniczego
- Narodowa Strategia Transportowa.

Na ich podstawie resort odpowiedzialny za rozwój regionalny (obecnie w trybie roboczym Ministerstwo Gospodarki)⁹ przygotowuje Narodowy Plan Rozwoju. Powstanie w ten sposób średniookresowa strategia rozwoju społeczno – ekonomicznego kraju, która będzie uwzględniała również cele zawarte w strategiach regionalnych (16) przygotowywanych równoległe przez Urzędy Marszałkowskie.

Opracowanie takiego dokumentu (planowane do końca 2001 roku) jest konieczne do negocjowania pomocy do jakiej uzyskamy dostęp po wstąpieniu do UE (z funduszy strukturalnych). Wstępna strategia ma być przedstawiona Komisji Europejskiej jeszcze na jesieni 1999r. W pracach przygotowawczych pomoże nam

⁹ Dla celów funkcjonowania w Polsce polityki rozwoju regionalnego proponowane jest stworzenie nowego resortu, który zająłby się tym zagadnieniem

Specjalny Program Przygotowawczy (podpisany z budżetu PHARE 1998) – obecnie w trakcie uruchamiania. Do czasu wstąpienia do UE w realizacji projektów przedstrukturalnych pomogą unijne fundusze przedakcesyjne PHARE 2, SAPARD oraz ISPA.

Realizacja projektów w ramach programu SAPARD opiera się o program operacyjny. Programy operacyjne są to dokumenty, których zadaniem jest realizacja opracowywanych przez odpowiednie resorty, wspomnianych strategii sektorowych:

- **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego** – PHARE 2 (Ministerstwo Gospodarki)
- **Narodowa Strategia Zatrudnienia i Zasobów Ludzkich** – PHARE 2 (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej)
- **Narodowa Strategia Rolnictwa i Rozwoju Terenów Wiejskich** – SAPARD (Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej)
- **Narodowa Strategia Rybołówstwa** – SAPARD (obecnie Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej docelowo Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej)
- **Narodowa Strategia Ochrony Środowiska Przyrodniczego** – ISPA (Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa)
- **Narodowa Strategia Transportowa** – ISPA (Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej)

Program operacyjny zostanie stworzony do każdej istniejącej strategii. W programach operacyjnych będzie można znaleźć informacje dotyczące zasięgu pomocy, rodzajach finansowanych przedsięwzięć, jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie i informowanie o programie. Obecnie w resortach trwają prace nad ich przygotowaniem. Większość z nich Rada Ministrów zatwierdzi na jesieni br. Program operacyjny, podobnie jak strategia jest opracowywany w perspektywie średniookresowej (4-6 lat).

PHARE 2

Wprowadzenie dwóch nowych instrumentów pomocy (SAPARD – rolnictwo oraz ISPA – ochrona środowiska i transport) spowoduje, że PHARE 2 nie będzie kontynuował wspierania działań finansowanych z tych instrumentów, z wyjątkiem działań określonych w Art. 4.2 Rozporządzenia dotyczącego koordynacji pomocy w ramach strategii pre-akcesyjnych dla krajów ubiegających się o członkostwo (*treść rozporządzenia w języku angielskim można przejrzeć na stronie internetowej Centrum Informacji Europejskiej UKIE: <http://www.cie.gov.pl/tem/akty.html>*). Zgodnie z jego postanowieniem podjęte zostaną działania mające na celu przygotowanie krajów kandydujących do pozyskiwania i prawidłowego wykorzystywania środków z funduszy strukturalnych, do których będą miały one dostęp po wstąpieniu do Unii Europejskiej. Rozumie się pod tym przygotowaniem organizacyjne oraz prawne, które obejmie zarówno szczebel centralny jak i samorządowy. Należy do tego również opracowanie Narodowego Planu Rozwoju (p.wyżej).

Programowanie PHARE 2 będzie oparte, jak to miało miejsce w latach 1998 i 1999 na dokumentach: Partnerstwo dla Członkostwa oraz Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa. Budżet programu rocznie wyniesie 1,560 mld EUR. Jednocześnie Komisja Europejska będzie przeznaczać więcej środków na programy narodowe niż wielonarodowe i horyzontalne. Jeszcze w tym roku Komisja określi podział środków na kraje. Przy określaniu sum z jakich będą mogły skorzystać poszczególne kraje obowiązywać będą kryteria zbliżone do tych przyjętych dla celu I Funduszy Strukturalnych. Jednak decydujące znaczenie będzie miał udział ludności danego kraju w ludności całkowitej państw objętych PHARE.

Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej Program Współpracy Przygranicznej *PHARE Cross Border Cooperation (PHARE CBC)* będzie nadal funkcjonował i stopniowo stanie się częścią polityki rozwoju regionalnego.

Utrzymany będzie podział na 30% na wsparcie rozwoju instytucjonalnego oraz 70% na wsparcie inwestycyjne.

Rozwój instytucjonalny (Institution building)

Aby stać się członkiem UE Polska musi stworzyć podobne do unijnych struktury administracji, strategię rozwoju poszczególnych sektorów gospodarki i regionów kraju. Te cele muszą być realizowane przez zespoły specjalistów, którzy są niezbędni do wprowadzenia unijnego prawa w życie. W konkretnych projektach środki z programu PHARE 2 będą przeznaczone na wsparcie procesów dostosowawczych polskiego prawa do unijnego oraz przygotowanie do realizacji unijnych polityk. W tym zakresie tworzone będą specjalne instytucje, które będą odpowiadać za współpracę z unijnymi instytucjami w zakresie realizacji np. polityki regionalnej czy kulturalnej.

Unijne polityki to nie tylko koordynowanie wspólnych działań, ale również duży budżet na realizację Wspólnej Polityki Rolnej, Polityki Strukturalnej oraz innych wspólnotowych inicjatyw. Będziemy z nich korzystać po wstąpieniu do UE. Na pomoc będą mogły liczyć samorządy, które w przyszłości będą odpowiedzialne za realizację niektórych unijnych polityk na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Wsparcie w ramach tej części PHARE 2 będą mogły być też kierowane na działania zmierzające do spełnienia przez Polskę kryteriów politycznych (stabilizacja instytucji demokratycznych, przestrzeganie praw człowieka i zasad państwa prawa oraz uznanie praw człowieka).

Jedna trzecia pieniędzy z puli PHARE 2 będzie Polsce przekazana głównie w postaci finansowania współpracy (np. pomoc ekspertów) pomiędzy instytucjami z Polski oraz ich odpowiednikami w krajach członkowskich UE.

Za realizację planowanie programu rozwoju instytucjonalnego (Institution Building) odpowiedzialne będą resorty, które będą jednocześnie ją koordynowały (m.in. Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej i in.). Rolę koordynatora tej części PHARE pełni Departament Rozwoju Instytucjonalnego w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej. Do realizacji projektów powołano w Fundacji Fundusz Współpracy Centralną Jednostkę Finansującą – Kontraktującą, której zadaniem będzie obsługa programu.

Departament Rozwoju Instytucjonalnego
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
Al. Ujazdowskie 9
00-913 Warszawa

Centralna Jednostka Finansująca – Kontraktująca
Fundacja Fundusz Współpracy
Ul. Nowy Świat 6/12
00-400 Warszawa
<http://www.cofund.org.pl>

Wsparcie inwestycyjne

Pomoc inwestycyjna, która pochłonie 70% całego budżetu PHARE 2 kierowana będzie na dwa cele.

Pierwszy z nich służy inwestowaniu we wdrażanie unijnego prawa. W jego ramach będą realizowane takie projekty, które zakładają wprowadzanie w życie unijnych norm i standardów. Zostaną również wzmocnione instytucje, które posłużą do ich egzekwowania (np. bezpieczeństwo i higiena pracy, sprawiedliwość, kontrola granic i kontrola weterynaryjna).

Za komponenty związane z wdrażaniem prawa będą odpowiedzialne resorty realizujące określoną politykę (np. MSWiA, GUC i in.)

Drugim kierunkiem wsparcia będzie inwestowanie w projekty, które pomogą osiągać Polsce coraz wyższy poziom rozwoju i wyrównać istniejące pomiędzy regionami różnice. Będą realizowane projekty w ramach działań przewidzianych w NPPC oraz Narodowym Planie Rozwoju (p. wyżej). Należy się liczyć, że ze względu na ograniczoną ilość środków pomoc w ramach strategii rozwoju regionalnego trafi tylko do określonych regionów (jakich? – dowiemy się najwcześniej w październiku – po zatwierdzeniu Narodowego Planu Rozwoju – czyt. powyżej). Wspierane przez PHARE 2 w ramach strategii działania obejmą wzrost działalności sektora produkcyjnego (zróżnicowanie działalności gospodarczej, rozwój sektora prywatnego, modernizacja przemysłu) oraz poprawę infrastruktury związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej (inwestycje w ochronę środowiska, transport, przedsięwzięcia polepszające dostęp do miejsc, w których rozwija się przemysł i handel).

Za realizację tej części pomocy będzie odpowiedzialny resort rozwoju regionalnego (znany on będzie na jesieni) oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (Departament Polityki Strukturalnej) oraz resorty uczestniczące we wdrażaniu unijnego prawa.

PROGRAM ISPA

Program ten ma na celu ujednoczenie poziomu rozwoju infrastruktury technicznej w państwach ubiegających się o członkostwo w UE w zakresie transportu i ochrony środowiska. Ma on spełniać podobną rolę

jak Fundusz Spójności w Unii Europejskiej i będzie funkcjonował na zbliżonych zasadach. Specyficzny charakter i zasady obowiązujące przy ISPA mają również pomóc w przygotowaniu się do funkcjonowania polskich samorządów i administracji w polityce strukturalnej UE. W ten sposób uzyskane doświadczenia w zakresie funkcjonowania ISPA będziemy mogli wykorzystać, po wstąpieniu do UE, do czerpania środków z funduszy strukturalnych i Fundusz Spójności.

Na realizację ISPA w latach 2000-2006 UE ma przeznaczyć 7 mld EURO - około 1 mld EURO rocznie. Celem podstawowym programu jest przygotowanie krajów stowarzyszonych do członkostwa w UE w dziedzinie infrastruktury ochrony środowiska i transportu. Za priorytety w jego funkcjonowaniu uznano:

- ochrona środowiska
  - ♦ zwalczanie problemów spowodowanych zanieczyszczeniem wód i powietrza,
  - ♦ pomoc w zakresie utylizacji odpadów
  - ♦ wsparcie wdrażania *acquis communautaire* w zakresie ochrony środowiska
- transport
  - ♦ rozwój infrastruktury transportowej
  - ♦ połączenie systemów komunikacyjnych z infrastrukturą krajów członkowskich UE
  - ♦ budowa trans-europejskiej sieci transportowej

Jego realizacja ma się rozpocząć w 2000 roku i potrwać do 2006. Fundusz wesprze przede wszystkim regiony pozbawione infrastruktury transportowej i komunalnej lub obszary gdzie niedorozwój uniemożliwia sprawne funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej. W szczególności program służy realizacji celów wyszczególnionych we wspomnianych dokumentach "Partnerstwo dla Członkostwa" i Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej. Ze względu na charakter realizowanych przedsięwzięć z dziedziny transportu inicjatywę składania propozycji finansowania z ISPA posiada głównie Dyrekcja Generalna Dróg Publicznych. W dziedzinie ochrony środowiska projekty będą głównie składały samorządy lub związki samorządowe, które w ostatecznym rozrachunku będą również beneficjentami tych projektów.

Biorąc pod uwagę wielkość naszego kraju, liczbę ludności, dochód narodowy brutto oraz znaczne braki w polskiej infrastrukturze technicznej w zakresie ochrony środowiska i transportu możemy liczyć na około 250-300 mln EURO rocznie. Z tego budżetu po połowie zostanie przeznaczony na transport i ochronę środowiska.

Wielkość tej pomocy będzie również uzależniona od postępów na drodze do integracji Polski z Unią Europejską oraz od stopnia wykorzystania środków tego programu.

Program ten podobnie jak program PHARE 2 skupi się na realizacji Narodowego Programu Rozwoju. Jednakże wsparcie z ISPA zostanie ograniczone jedynie do dwóch dziedzin (strategii rządowych): ochrony środowiska i transportu.

Za przygotowanie programu w Polsce odpowiedzialne są, w zakresie:

ochrony środowiska

Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
Departament Polityki Ekologicznej i Integracji Europejskiej
tel. 022/825 19 06
faks 022/825 84 73
<http://www.mos.gov.pl>

transportu

Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej
Departament Integracji Europejskiej i Współpracy z Zagranicą
tel. 022/628 81 30
faks 022/628 53 65
<http://www.mtigm.gov.pl>

PROGRAM SAPARD

Program ten ma za zadanie wesprzeć modernizację rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich. Będzie on finansowany przez Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej¹⁰. Ma wesprzeć priorytetowe przemiany w krajach Europy Środkowo - Wschodniej starających się o członkostwo w Unii Europejskiej. Jego celem jest przygotowanie tych krajów do członkostwa w UE i przyjęcie dorobku prawnego Wspólnot (*acquis communautaire*). Program powinien być zgodny z jedną stroną z Narodowym Programem Przygotowania do

¹⁰ Jest to jeden z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; jego zadaniem jest wspieranie transformacji struktury rolnictwa oraz pomoc w rozwoju obszarów wiejskich.

Członkostwa¹¹ a z drugiej z podstawowymi zasadami polityk UE. Na jego realizację UE ma przeznaczyć ponad 500 mln EUR rocznie dla 10 krajów.

Z zaproponowanych przez UE działań, które mogą być finansowane przez SAPARD, każdy z krajów powinien wybrać swoje priorytety. Po konsultacjach regionalnych w Polsce wstępnie wyodrębniono następujące środki działania:

- inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- rozwój i poprawa infrastruktury wiejskiej,
- zróżnicowanie działalności gospodarczej, które zapewni mieszkańcom alternatywne źródła dochodu,
- poprawa przetwórstwa i marketingu produktu rolnego
- doskonalenie struktur jakości, nadzoru weterynaryjnego

6 lipca 1999 roku Rada Ministrów zatwierdziła dokument "Spójna Polityka Rozwoju Strukturalnego i Obszarów Wiejskich".

Na jego podstawie opracowany zostanie program operacyjny, w którym wskazane zostaną powyższe priorytetowe działania. Ponadto określi on warunki udzielania pomocy w poszczególnych priorytetach, procedury wdrożenia programu oraz szczegółowe obszary wsparcia. Program operacyjny ma zostać przygotowany i następnie przedstawiony Komisji Europejskiej do grudnia br. Dopiero wtedy Ministerstwo Rolnictwa podejmie wysiłki związane z poinformowaniem władz regionalnych o zasadach i procedurach realizacji programu.

Przyjęty w lipcu dokument jest częścią Narodowego Planu Rozwoju. Podobnie jak w pozostałych elementach tej ogólnokrajowej strategii strona polska będzie musiała wyasygnować większość funduszy na sfinansowanie zaplanowanych działań.

Ilość środków jakie zostaną przyznane danemu krajowi w ramach Programu SAPARD zostanie określona na podstawie:

- ♦ liczby ludności rolniczej (Polska około 40 %)
- ♦ powierzchni użytków rolnych (Polska około 30 %)
- ♦ wysokości produktu krajowego brutto na osobę (6 miejsce na 10 krajów kandydujących do UE)
- ♦ sytuacji terytorialnej

Na ich podstawie określać się będzie czy dany region może być objęty pomocą z programu. Przewiduje się, że Polska może liczyć na pomoc w granicy 150-200 mln EUR rocznie. Po wstępnych wyliczeniach Komisja Europejska przeznaczyła na realizację programu SAPARD w Polsce 168 mln EUR (nie jest to jeszcze oficjalna kwota pomocy). Program ma się rozpocząć w 2000 roku i ma potrwać przez 7 lat.

Program będzie realizowany za pośrednictwem Agencji Płatniczej (zostanie wskazana w programie operacyjnym). Projekty do programu będzie można składać prawdopodobnie od końca br., aż do wyczerpania środków na dany rok. Finansowanie przedsięwzięć nastąpi tytułem zwrotu za poniesione koszty. Przy realizacji projektu wymagany jest wkład własny. Minimalny poziom tej kwoty został wskazany w Rozporządzeniu ustanawiającym SAPARD (*treść rozporządzenia w języku angielskim można przejrzeć na stronie internetowej Centrum Informacji Europejskiej UKIE: <http://www.cie.gov.pl/tem/akty.html>*). Dla projektów generujących przychód biorca pomocy musi zapewnić minimalnie 50 % wkład. Pozostała część może być wtedy przekazana z finansów publicznych, przy czym maksymalnie może pochodzić z unijnych funduszy 75%. Przy realizacji innych projektów (np. samorządowych) przewidziany wkład własny nie może być mniejszy niż 25 %. Można się jednak spodziewać, że w programie operacyjnym SAPARD ustalone w rozporządzeniu kwoty mogą ulec zaostreniu i będzie wymagany większy wkład własny.

Za przygotowanie programu SAPARD w Polsce odpowiedzialny jest

Departament Pomocy Przedakcesyjnej i Funduszy Strukturalnych
Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

tel. 022/623 25 55
<http://www.minrol.gov.pl>

¹¹ Jest to dokument przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 1998 roku, który wyznacza kierunek działań dostosowawczych oraz określa harmonogram ich realizacji w latach 1998 - 2002 w perspektywie członkostwa Polski w UE.

Polityka Strukturalna

Celem polityki strukturalnej jest zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej w Unii Europejskiej (UE). Poprzez pomoc słabiej rozwiniętym regionom i sektorom gospodarek państw członkowskich dąży się do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju i w poziomie życia w regionach UE. Polityka ta zgodnie z unijną zasadą subsydiarności jest jedynie uzupełnieniem działań podejmowanych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym. Wspierane są te przedsięwzięcia, na które brakuje odpowiednich środków.

Polityka Strukturalna jest też nazywana polityką regionalną lub regionalną polityką strukturalną.

Wydatki na tę działalność UE ciągle rosną; suma przyznanych funduszy na ten cel na lata 1994-1999 wynosi 170 mld EUR (dwa razy więcej niż na lata 1988-1993).

W 2000 roku nastąpi reforma polityki strukturalnej, na mocy porozumień państw członkowskich wokół pakietu reform Agendy 2000.

ZASADY POLITYKI STRUKTURALNEJ

Głównymi zasadami polityki strukturalnej są:

1. **Zasada koncentracji** - wynika z niej, że środki płynące z Unii Europejskiej są przeznaczone dla regionów, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej; do tej grupy kwalifikują się regiony objęte pomocą w ramach celów polityki strukturalnej.
2. **Zasada partnerstwa** - polega na współpracy Komisji Europejskiej z odpowiednimi władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi; dzięki temu środki pomocowe kierowane są do obszarów, które potrzebują największego wsparcia.
3. **Zasada programowania** - wynika z niej, że pomoc przeznaczona jest na program trwałego rozwiązywania problemów danej gałęzi gospodarki lub danego regionu.
4. **Zasada współfinansowania** - oznacza, że dofinansowanie z UE ma uzupełniać fundusze z budżetu krajowego; nie powinny ich więc zastępować.

CELE POLITYKI STRUKTURALNEJ (1994-99)

W ramach polityki strukturalnej wyróżniono sześć celów:

1. **CEL 1** - to finansowe wspieranie rozwoju i dostosowania regionów słabo rozwiniętych do średniej gospodarczej krajów Unii Europejskiej (UE);
2. **CEL 2** - wspieranie restrukturyzacji regionów przygranicznych oraz obszarów, na terenie których upada przemysł
3. **CEL 3** - zwalczanie długookresowego bezrobocia i umożliwienie ludziom młodym oraz osobom nim zagrożonym wejścia w życie zawodowe ;
4. **CEL 4** - umożliwienie pracownikom adaptacji do zmian w systemie produkcji i przemyśle;
5. **CEL 5** - dokonanie reformy wspólnej polityki rolnej:
  - **CEL 5a** - przyspieszenie modernizacji i dostosowanie w ramach struktur rolniczych do standardów unijnych (np. wspomaganie pieniężne, szkolenia zawodowe, zalesianie i ochrona lasów, wspomaganie młodych rolników)
  - **CEL 5b** - pomoc w rozwoju i zmianach strukturalnych obszarów wiejskich; cel ten dotyczy tych terenów, które nie kwalifikują się do celu 1;
6. **CEL 6** - to ułatwienie rozwoju regionów słabo zaludnionych w krajach skandynawskich¹² (regiony w Szwecji i Finlandii)

¹² Ten ostatni cel został zaproponowany przez Komisję Europejską w związku z przyjęciem do Unii Europejskiej Szwecji i Finlandii w 1995 roku.

INSTRUMENTY POLITYKI STRUKTURALNEJ

Podstawowym instrumentem polityki strukturalnej są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności (Kohezji). Z ich budżetów kierowane jest wsparcie na programy krajowe - 90%, inicjatywy wspólnotowe - 9% oraz akcje innowacyjne - 1%.

Fundusze Strukturalne

Fundusze Strukturalne są najważniejszym instrumentem polityki strukturalnej¹³ Unii Europejskiej (UE). To specjalne instytucje, których zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. Fundusze te kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Fundusze Strukturalne pogrupowane są wokół celów polityki strukturalnej i działają według odrębnych zasad. Z ich budżetu około 90% przeznaczają się na finansowanie programów krajowych, 9% na inicjatywy wspólnotowe¹⁴ a 1% na szereg działań innowacyjnych¹⁵. Budżet Funduszy na lata 1994-1999 wynosi 154,4 mld ECU.

Zadania funduszy strukturalnych

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF – European Regional Development Fund)

ERDF powstał w 1975 roku. Celem jego działalności jest zmniejszanie dysproporcji w rozwoju regionów znajdujących się w UE. Współfinansuje cele polityki strukturalnej w zakresie rozwoju regionalnego, czyli 1, 2, 5b i 6. Pomoc dla regionów polega na inwestycjach (np. utrzymanie lub tworzenie stałych miejsc pracy), rozwijaniu infrastruktury (np. budowa dróg, sieci telefonicznych), wspieraniu lokalnych inicjatyw rozwojowych (np. organizacji przygotowujących szkolenia z zakresu przedsiębiorczości lub wspierających przepływ innowacji) oraz na wspieraniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (np. ułatwienie dostępu do kredytów i ich gwarantowanie lub współfinansowanie wybranych działań).

Europejski Fundusz Socjalny (ESF – European Social Fund)

ESF powstał w 1970 roku, a jego zadaniem jest walka z bezrobociem, poprzez finansowanie działań w zakresie celów polityki strukturalnej 3. i 4. Współfinansuje również inicjatywy związane z dążeniem do osiągnięcia celów 1., 2., 5b. i 6. Pomoc dla określonych grup społecznych i regionów polega na organizowaniu szkoleń zawodowych (np. podnoszących kwalifikacje bezrobotnych oraz pracowników z gałęzi zagrożonych bezrobociem i ludzi młodych, którzy nie mogą znaleźć pracy) oraz na wspieraniu rozwoju zatrudnienia (np. przez zachęcanie przedsiębiorstw do tworzenia miejsc pracy za pomocą promowania zasady równego dostępu do pracy kobiet i mężczyzn).

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF – European Agriculture Guidance and Guarantee Funds)

EAGGF powstał w 1964 roku. Jego zadaniem jest wspieranie transformacji struktury rolnictwa oraz pomoc w rozwoju obszarów wiejskich. Sekcja Orientacji Funduszu zajmuje się współfinansowaniem celów polityki strukturalnej w zakresie rolnictwa, czyli celów 1, 5a i b oraz 6. Pomoc polega na finansowym wsparciu zmian związanych z reformą rolnictwa i leśnictwa (np. wspomaganie kapitałowe gospodarstw, pomoc młodym rolnikom, popieranie wspólnego wykorzystywania maszyn, szkolenia zawodowe, udzielanie pomocy gospodarstwom położonym w obszarach górskich, górzystych lub zacofanych) oraz na umożliwianiu rozwoju regionów wiejskich (np. przez pomoc w osiągnięciu odpowiedniego poziomu życia rolników, pobudzanie świadomości społecznej na terenach wiejskich – szczególnie w zakresie ochrony środowiska).

Jednolity Instrument Finansowania Rybołówstwa (FIFG – Financial Instrument for Fisheries Guidance)

FIFG powstał w 1993 roku w ramach reformy funduszy strukturalnych. Zajmuje się współfinansowaniem celu 5a. Finansuje inicjatywy także UE służących restrukturyzacji rybołówstwa. Pomoc dla

¹³ Polityka strukturalna i jej założenia zostały opisane w odrębnej informacji p. Polityka Strukturalna – Podstawowe Informacje.

¹⁴ Informacja na temat inicjatyw wspólnotowych znajduje się w odrębnej informacji p. Polityka Strukturalna – Inicjatywy wspólnotowe.

¹⁵ Informacja na temat akcji innowacyjnych znajduje się w odrębnej informacji p. Polityka Strukturalna – Akcje innowacyjne.

tego sektora polega przede wszystkim na bezpośredniej pomocy np. w modernizacji floty, rozwoju gospodarstw rybnych, promocji produktów. Służy także ochronie określonych obszarów morskich.

Fundusz Spójności

Jest to czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których Produkt Krajowy Brutto na mieszkańca nie przekracza 90% średniej dla wszystkich krajów członkowskich (Grecja, Portugalia, Hiszpania i Irlandia). Fundusz ten nie należy do grupy Funduszy Strukturalnych, ze względu na określony czas w którym działa. Realizację Funduszu Spójności zaplanowano wstępnie na lata 1993-99. Zgodnie z propozycją Komisji Europejskiej (Agenda 2000) przedłużono jego działalność na najbliższe 7 lat (do 2006 roku). Ze względu na charakter i cel Fundusz Spójności jest instrumentem polityki strukturalnej. Fundusz Spójności jest inaczej nazywany **Funduszem Kohezji** lub **Europejskim Funduszem Kohezji**.

Jak funkcjonuje?

Podstawowym celem Funduszu Spójności jest zminimalizowanie różnic pomiędzy krajami, których poziom ekonomiczny znacznie odbiega od średniej UE. W związku z tym kładzie on nacisk na współpracę zapewniającą rozwój regionów słabiej rozwiniętych z regionami, których gospodarki funkcjonują lepiej. Środki z Funduszu Spójności kierowane są do krajów członkowskich WE, a następnie przekazywane są do regionów.

Pomoc z FS udzielana jest pod trzema warunkami. Pierwszy z nich to wspomniany próg średniego PKB poniżej 90%. Oprócz tego państwa ubiegające się o pomoc muszą przygotować konkretny program prowadzący do spełniania kryteriów spójności. Do krajów objętych pomocą z Funduszu należą obecnie Grecja, Irlandia, Portugalia i Hiszpania. Ostatnim warunkiem jest przeznaczanie środków na przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska oraz transportu.

Budżet Funduszu Spójności na lata 1994-1999 wynosił 15,5 mld ECU.

Finansowane są przede wszystkim działania z zakresu infrastruktury transportowej i ochrony środowiska. Określone programy z dziedziny transportu muszą być elementem transeuropejskiej sieci transportowej, a z dziedziny ochrony środowiska muszą spełniać wymogi wspólnej polityki ochrony środowiska.

Inicjatywy wspólnotowe

Jest trzecim instrumentem polityki strukturalnej. W latach 1994-1999 funkcjonowało 13 różnych programów. Mają one duże znaczenie dla polityki strukturalnej. Są one skierowane do regionów w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Dotychczas na ich realizację przeznaczano 9% ogółu środków Funduszy Strukturalnych, czyli około 13,5 mld ECU. Komisja Europejska wyznaczyła dziedziny, w których funkcjonowały programy. Ich celem była walka z problemami, z którymi borykają się regiony ze względu na swoje niekorzystne położenie, uwarunkowania społeczne lub uzależnienie od konkretnej gałęzi przemysłu.

Każdy z programów jest zarządzany przez odpowiednią Dyрекcję Generalną¹⁶ Komisji Europejskiej (DG nr.).

REFORMA POLITYKI STRUKTURALNEJ

Otwarcie UE przed nowymi kandydatami oraz rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych było impulsem do kolejnej reformy polityki strukturalnej. Jej podstawa były propozycje Komisji Europejskiej zawarte w Agendzie 2000. Opublikowany 16 lipca 1997 roku dokument oprócz opinii na temat poszczególnych kandydatów do UE obejmował propozycje niezbędnych zmian związanych z rozszerzeniem. W marcu 1998 Komisja zaproponowała niezbędne zmiany w aktach prawnych związane z planowaną. Natomiast rok później państwa członkowskie na specjalnym szczycie w Berlinie uzyskały kompromis wokół reform zaproponowanych przez Komisję.

Nowe cele

Jedną z przesłanek przeprowadzanych reform było zwiększenie koncentracji przeprowadzanych działań.

Skutkiem tego było zmniejszenie liczby celów z 6 do 3. Nowe cele polityki strukturalnej to:

1. CEL 1 – tak jak poprzednio obejmie on regiony zapóźnione w rozwoju; w dalszym ciągu podstawowym kryterium będzie dochód PKB na mieszkańca poniżej 75%; dodatkowo zostaną tym celem objęte regiony wspomagane dotychczas w ramach celu 6 – tereny słabo zaludnione oraz "obszary ultraperyferyjne" (najbardziej oddalone)
2. CEL 2 – zastąpi poprzednie cele 2 oraz 5; w jego ramach prowadzone będą działania prowadzące do odbudowy terenów silnie uzależnionych od upadających gałęzi gospodarki

¹⁶ Jest to jednostka organizacyjna Komisji Europejskiej.

3. CEL 3 – skupia działania poprzednio podejmowane w ramach celów 3 i 4; udzielana pomoc ma służyć modernizacji rynku pracy poprzez szkolenia zawodowe, lokalne inicjatywy w zakresie zatrudnienia oraz poprawę dostępu do miejsc pracy

W finansowaniu poszczególnych celów wezmą udział następujące fundusze:

CEL	FUNDUSZ
CEL 1	ERDF, ESF, FEOGA, FIFG
CEL 2	ERDF, ESF, FEOGA, FIFG
CEL 3	ESF

Zgodnie z zasadą koncentracji niemal 70% wszystkich środków funduszy strukturalnych przeznaczanych będzie na działania w ramach celu 1 (cel 2 – 11%, cel 3 – 12%). Regiony nim objęte nie będą objęte żadnym innym celem.

Mniej inicjatyw wspólnotowych

Niezbyt pochlebną opinię zebrało realizowanych w latach 1994-99 13 inicjatyw wspólnotowych. Dlatego też zmniejszono ich liczbę do trzech. Każdemu z nich odpowiada jeden z trzech priorytetowych obszarów:

1. transgraniczna, międzynarodowa i międzyregionalna współpraca służąca harmonijnemu rozwojowi gospodarczo-społecznemu – program INTERREG
2. rozwój terenów wiejskich – program LEADER
3. zwalczanie dyskryminacji i nierówności na rynku pracy – EQUAL

Na ich realizację przeznaczono w budżecie funduszy strukturalnych 5%, z czego połowa zarezerwowana jest dla programu INTERREG.

Przyszłość Funduszu Spójności

Został on uznany za bardzo ważny i przydatny instrument prowadzonej polityki. Pozostał on prawie bez zmian. Nadal jego odbiorcą będą państwa, których PKB na mieszkańca nie przekracza 90%. Oznacza to, że będą z niego korzystały te kraje, które dotychczas. Jest to o tyle istotne, iż trzy kraje (Hiszpania, Portugalia i Irlandia) znalazły się w tzw. "strefie EURO". Jednym z celów utworzenia Funduszu było osiągnięcie przez te państwa kryteriów spójności. Pomoc w ramach Funduszu Spójności będzie udzielana z dwoma zastrzeżeniami:

1. w 2003 roku przeprowadzona zostanie weryfikacja czy kraje nadal kwalifikują się do pomocy (90% średniego PKB na jednego mieszkańca w UE)
2. pomoc dla krajów "strefy EURO" będzie udzielana pod warunkiem wypełniania jej wymogów (stabilność gospodarcza i wzrost)

Budżet polityki strukturalnej

Pozycje w budżecie polityki strukturalnej podzielono na następujące kategorie:

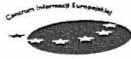
1. fundusze strukturalne
2. Fundusz Spójności
3. pomoc przedakcesyjna (tzw. fundusze przedakcesyjne - PHARE 2, ISPA, SAPARD)
4. pomoc dla nowych członków (przewidziana dopiero od 2002 roku dla krajów)

BUDŻET POLITYKI STRUKTURALNEJ (W MLN EUR)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Fundusze strukturalne	29 430	28 840	28 250	27 670	27 080	27 080	26 660
Fundusz Spójności	2 615	2 615	2 615	2 615	2 515	2 515	2 510
Pomoc przedakcesyjna	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120
Pomoc dla nowych członków	0	0	6 450	9 030	11 610	14 200	16 780
Ogółem polityka strukturalna	35 165	34 575	40 435	42 435	44 325	46 915	49 175
<i>Cały budżet UE</i>	<i>91 995</i>	<i>93 385</i>	<i>100 255</i>	<i>102 035</i>	<i>103 075</i>	<i>104 995</i>	<i>107 040</i>

Perespektywa Polski

Pomoc ze środków funduszy strukturalnych będzie dla nas dostępna dopiero po wstąpieniu do Unii Europejskiej. Pomimo to widząc duże potrzeby i dystans jaki dzieli nas od krajów członkowskich "piętnastki" będziemy otrzymywali pomoc przedakcesyjną, której wartość będzie wyższa od dotychczasowej pomocy ponad dwukrotnie. Jej charakter opisujemy w następnym rozdziale. Jedną z cenniejszych cech jaką będzie ona posiadać

są zasady zbliżone do tych jakie obowiązują przy realizacji działań finansowanych przez fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Ucząc się unijnych unijnych procedur będziemy mogli uniknąć poważniejszych problemów związanych z wchłonięciem środków pomocowych, których wartość po wstąpieniu do UE będzie stopniowo wzrastać.

Gdyby Polska wstąpiła do UE już dziś terytorium całego kraju klasyfikowałoby się do pomocy w ramach celu I (kryterium – PKB na mieszkańca poniżej 75% średniego poziomu w UE). Biorąc pod uwagę prognozy wzrostu PKB sytuacja ta nie zmieni się do czasu naszego członkostwa w UE.

Programy pomocowe innych organizacji europejskich

CENTURIO

Program szkoleniowy dla urzędników administracji i politycznych przedstawicieli z regionów Europy Środkowej i Wschodniej w dziedzinie rozwoju lokalnego i administracji

Realizacją Programu kieruje Zgromadzenie Regionów Europy. Celem działań jest umożliwienie uczestnikom zdobycia wiedzy na temat regionalnej samorządności w Europie oraz zdobycie doświadczeń praktycznych w regionalnych administracjach Europy Zachodniej. Prowadzone są też seminaria i szkolenia w zakresie integracji europejskiej, demokracji regionalnej, federacyjności i regionalnych struktur administracyjnych

kontakt:

Assemblee des Regions d'Europe (Zgromadzenie Regionów Europy)
20, Place des Halles
F-67-054 Strasbourg Cedex
tel +33/3/8822070,

GMINY I MIASTA BLIŹNIACZE

Program wspierania wymiany pomiędzy miastami (gminami) partnerskimi w dziedzinie **współpracy regionalnej**. Celem programu jest wspieranie wymiany osób i idei w zakresie konkretnych projektów, organizowanych w ramach współpracy miast i gmin bliźniaczych). W ramach programu realizowane są:

- wymiany pomiędzy gminami bliźniaczymi
- konferencje dotyczące współpracy miast bliźniaczych
- szkolenia dla organizatorów współpracy miast bliźniaczych

Preferowane tematy: mniejszości narodowe, obywatelstwo europejskie, powiększenie Unii Europejskiej, przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu, znaczenie międzynarodowych kontaktów pomiędzy obywatelami miast i gmin bliźniaczych, nauczanie języków partnerów

Ponadto preferowane są programy w których biorą udział regiony peryferyjne, uczestniczy większa ilość regionów, uczestniczy młodzież do lat 18.

Kontakt:

Związek Miast Polskich
Al. Marcinkowskiego 11
61-827 POZNAŃ
tel. +48/61/853-08-13
fax. +48/61/853-08-42

Programy bilateralne

DANIA

Zasady i zakres Duńskiej pomocy bezzwrotnej dla Polski zostały sprecyzowane w umowach resortowych zawieranych między właściwymi ministerstwami Polski i Danii (ze strony polskiej pracę koordynuje UKIE). Główne obszary koncentracji pomocy to m.in. wspomaganie małego i średniego biznesu poprzez pomoc finansową dla duńskich przedsiębiorców zakładających spółki z partnerami polskimi w ramach Programu Inwestycyjnego dla Europy Środkowej i Wschodniej oraz gwarancje kredytowe na eksport i inwestycje w naszym regionie.

Kontakt :
Ambasada Królestwa Dani
Ul. Rakowiecka 19
00-900 Warszawa
Tel. 022/ 849-00-56

FRANCJA

Fundacja Francja – Polska

Fundacja Francja-Polska kładzie szczególny nacisk na tworzenie i wzmocnienie partnerstwa między francuskimi i polskimi instytucjami i organizacjami o podobnych kompetencjach i randze. Fundacja wspiera pośrednio rozwój MSP poprzez te programy partnerskie i jest gotowa do współpracy z partnerami polskimi w ramach regionalnego i lokalnego (np. opracowanymi wspólnie przez polskie województwo wraz z partnerskim regionem francuskim) mającymi na celu pomoc dla MSP.

Kontakt:
Fundacja Francja-Polska
Tel. 022/628 84 01

HOLANDIA

Program Małych Dotacji Ambasady Królestwa Niderlandów (KAP)

Program Małych Dotacji Ambasady Królestwa Niderlandów (KAP) obejmuje dotacje (do 15 tys. guldenów) na projekty dla organizacji pozarządowych i samorządowych, które sprzyjają zmianom społecznym. Wsparcie udzielane jest przede wszystkim na działania w dziedzinie bezrobocia, kultury, mediów, społeczeństwa obywatelskiego, oświaty, współpracy obywateli i urzędów.

Podstawowym warunkiem rozpatrywania wniosku jest przygotowanie aplikacji w języku angielskim. Ogólnie rozpatrywane są projekty, które sprzyjają zmianom społecznym. Zmiany te powinny dotyczyć organizacji publicznych, instytucji i stosunków społecznych, krótko mówiąc wszystkiego, co sprzyja reformom społecznym i budowaniu pluralistycznego, demokratycznego, konstytucyjnego państwa.

Kontakt:
Ambasada Królestwa Niderlandów
tel. 022/849-23-51

KANADA

Kanadyjsko- Polska Fundacja Przedsiębiorczości.

Kanadyjsko - Polska Fundacja Przedsiębiorczości (CPEF) jest fundacją założoną według prawa polskiego, przez rząd Rzeczypospolitej Polski. Na podstawie umowy z rządem Kanady Fundacja uzyskała dotacje przeznaczone na pomoc w finansowaniu rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w Polsce.

Misją programu CPEF jest pomoc w tworzeniu i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w naszym kraju.

CPEF działa we współpracy z Pomorskim Bankiem Kredytowym S.A. - Grupa Pekao S.A. i oferuje szereg produktów finansowych oraz różnorodne usługi szkoleniowo - doradcze dla małych i średnich przedsiębiorstw, które pomagają firmom dobrze funkcjonować, również w początkowym okresie rozwoju oraz zwiększą ich szansę na wzrost i rozwój w długiej perspektywie czasowej.

Produkty finansowe Fundacji obejmują :

- Kredyt na rozpoczęcie działalności START
- Krótkoterminowy kredyt na działalność bieżącą
- Krótkoterminowy kredyt inwestycyjny
- Średnioterminowy kredyt elastyczny
- Długoterminowe kredyty typu Venture

Różnorodna oferta szkoleniowa i doradcza Fundacji zaadresowana jest głównie do przedsiębiorstw potrzebujących pomocy w zakresie tworzenia biznes planów i planowania finansowego.

Podstawowym rynkiem działania CPEF jest Polska północno - zachodnia, a siedziba fundacji znajduje się w Szczecinie.

CPEF pragnie również oferować swoje produkty i usługi kanadyjsko - polskim spółkom joint-venture na terenie całej Polski.

KRYTERIA OCENY PRZEDSIĘBIORSTW

- zatrudnienie maksymalnie 300 pracowników ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw zatrudniających 5 -100 pracowników
- dobra znajomość własnej branży oraz potrzeb klientów przedsiębiorstwa
- przedsiębiorstwo z solidną strategią i jednocześnie z niedoborem kapitału do jej wdrożenia
- dokładnie zdefiniowany cel kredytu oferowanego przez CPEF

Usługi szkoleniowo doradcze są integralną częścią wsparcia finansowego oferowanego przez Fundację.

Kontakt :

Kanadyjsko - Polska Fundacja Przedsiębiorczość
Pl. Rodła 9
70-419 Szczecin
Tel. 091/35-95-277
Fax 091/35-95-365

NIEMCY

Od 1990 roku Rząd Niemiecki wspierał proces dostosowywania polskich przepisów, struktur gospodarczych i socjalnych do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej. Pomoc ta opierała się na programie TRANSFORM, który złożony z ponad 60 różnorodnych programów doradczych obejmował, dziś przejęte przez szereg niemieckich fundacji działających w naszym kraju, szkolenia i doskonalenia fachowych kadr w dziedzinach gospodarki, polityki, zatrudnienia, średniego i drobnego przemysłu oraz rolnictwa.

Fundacje niemieckie oferujące pomoc polskim odbiorcom to :

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
Fundacja Konrada Adenaurea
Fundacja Fridricha Eberta
Fundacja Friedricha Neumanna
Fundacja Polsko-Niemiecka Pojednanie
Fundacja Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego
Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A
Jugendwerk

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Fundacja przeznaczająca pieniądze na:

- wymianę młodzieży oraz budowę schronisk i miejsc spotkań młodzieży.

- projekty w dziedzinie ochrony środowiska, transportu, telekomunikacji oraz inne inwestycje infrastrukturalne,
- kształcenie i doksztalcanie specjalistów z zakresu gospodarki,
- utworzenie i działalność instytutów kultury oraz wspólne projekty badawcze i inne przedsięwzięcia naukowe i kulturalne,
- krzewienie języka i kultury niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej,
- restaurowanie i zachowanie pomników kultury o europejskim, historycznym znaczeniu, jak też tworzenie, rozbudowa i utrzymanie miejsc pamięci,
- instytucje kościelne, charytatywne i społeczne oraz inicjatywy, między innymi w dziedzinie ochrony zdrowia.

Przy aplikowaniu konieczna jest wyrażona na piśmie gotowość do współpracy partnera niemieckiego. Zarząd Fundacji zbiera się kilka razy do roku i akceptuje wnioski złożone według przygotowanych formularzy (konieczne przygotowanie materiałów po polsku i niemiecku). Wnioski o dotację niższą niż równowartość 50 tys. DM mogą być rozpatrywane między posiedzeniami w tzw. *trybie obiegowym*. Maksymalna kwota dotacji nie może przekraczać 1 mln zł, a udział własny wnioskodawcy powinien wynosić przynajmniej 40 – 50 proc. całości kosztów realizacji programu. Wnioskodawcy, którzy zamierzają się ubiegać o dotację na wiele projektów powinni złożyć wszystkie wnioski razem do 30 czerwca roku poprzedzającego.

Kontakt:
Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
ul Zielna 37,
00-108 Warszawa,
Fax 022/625-34-18

Fundacja Konrada Adenauera

Działalność Fundacji Konrada Adenauera koncentruje się wokół następujących priorytetów:

- stosunki polsko-niemieckie,
- integracja Polski z NATO i Unią Europejską,
- transformacja gospodarcza,
- reformy samorządu terytorialnego.

W zakresie wyżej wymienionych dziedzin Fundacja organizuje międzynarodowe konferencje, a także liczne seminaria poświęcone głównie problemom strukturalnym Unii Europejskiej z jednej i przedsięwzięciom dostosowawczym Polski z drugiej strony. W sprawie aktualnych planów należy skontaktować się bezpośrednio z biurem Fundacji (patrz –kontakt).

Fundacja prowadzi ponadto Program stypendialny i Program szkoleń dla urzędników samorządowych.

PROGRAM STYPENDIALNY

Program obejmuje:

- trzymiesięczne stypendia dla ekspertów i naukowców,
- stypendia dla studentów, obejmujące jeden do dwóch semestrów,
- stypendia dla dziennikarzy związane ze stażem w jednej z niemieckich gazet, stacji radiowych czy telewizyjnych.

Kontakt:
biuro Fundacji,
tel. 845-38-94, 48-54-01;
komertel. 39-12-19-23;
e-mail: kas-w-wa@it.com.pl

SZKOLENIA URZĘDNIKÓW SAMORZĄDOWYCH

W tym zakresie Fundacja organizuje seminaria i konferencje, służące np. przedstawieniu rozwiązań legislacyjnych czy dyskusji nt. bilansu reform samorządowych. Ponadto organizowane są szkolenia dla urzędników samorządowych, realizowane przy współpracy z Centrum Samorządu Lokalnego (CSL-FRDL) w Jeleniej Górze. Dotyczyły one następujących problemów:

- finanse gminne,
- gospodarcza działalność gmin,

- administracja samorządowa,
- strategia rozwoju samorządu terytorialnego,
- przejęcie szkół przez gminy,
- budownictwo komunalne,
- stosunki polsko-niemieckie (temat ten jest poruszany głównie w kontekście integracji europejskiej).

Kontakt:

dr Maciej Pawłowski — dyrektor Centrum Samorządu Lokalnego FRDL
w Jeleniej Górze,
tel./fax 075/755-90-86,
tel. 075/755-90-87

Kontakt :

Fundacja Konrada Adenauera
ul. Dąbrowskiego 56,
Warszawa,
tel. 022/848-54-01

Fundacja im. Friedricha Eberta

Fundacja zajmuje się w Polsce:

- wspieraniem działań przyspieszających proces integracji Polski z Unią Europejską,
- przyczynianiem się do reformy administracji publicznej i rozwoju instytucji demokratycznych w Polsce,
- włączaniem do dyskusji o sprawach polityki gospodarczej i społecznej w okresie przekształceń systemowych i budowy społecznej gospodarki rynkowej,
- włączaniem w budowę skutecznego systemu związków zawodowych, opartego na zasadzie partnerstwa społecznego, wspieranie współpracy związkowej,
- rozwojem regionalny i promocją współpracy przygranicznej.

Kontakt :

Fundacja im. Friedricha Eberta
Podwale 11,
00-252 Warszawa,
tel./fax 022/831-13-03, 831-78-61, 635-03-93,
komertel. 39120960,
e-mail: feswar@supermedia.pl
<http://www.feswar.org.pl>

Fundacja im. Friedricha Naumanna

Przedsięwzięcia realizowane przez Fundację w Polsce koncentrują się w dwóch zasadniczych grupach tematycznych:

- liberalizm i polityka liberalna w szerokim rozumieniu,
- dialog polsko-niemiecki i jego aspekty polityczne, społeczne i historyczne.

Realizując swój główny cel, edukację obywatelską — fundacja wykorzystuje takie formy działania, jak konferencje, seminaria, kolokwia naukowe, cykliczne dyskusje panelowe.

Inną formę stanowią stypendia, dotacje do prac naukowych i badawczych związanych z tematyką liberalną, kilkudniowe wyjazdy tzw. grup studyjnych, głównie do Niemiec, mające na celu zapoznanie uczestników z różnymi aspektami funkcjonowania systemów politycznych, społecznych i częściowo ekonomicznych..

Kontakt:

Fundacja im. Friedricha Naumanna
ul. Glogera 1/2,
02-051 Warszawa,
tel. 022/823-94-60, 823-94-57,
fax 022/823-67-92,
e-mail 100524.2514@compuserve.com

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży PNWM - Jugendwerk

PNWM wspiera we wszystkich dziedzinach i na wszystkich płaszczyznach spotkania, wymianę i projekty uczniów, studentów, młodych pracowników i innych młodych ludzi, a także współpracę organizacji młodzieżowych, szkół oraz instytucji i organizacji zajmujących się wymianą młodzieży.

PNWM wspiera następujące rodzaje i formy ogólnej wymiany młodzieży:

- *Ogólna wymiana młodzieży*

Wspólne imprezy, jak seminaria o tematyce politycznej, społecznej, socjalnej, kulturalnej i historycznej, służące poszerzeniu wiedzy młodzieży o kraju partnera.

Wspólne imprezy w dziedzinie kulturalnej i artystycznej wymiany młodzieży, kształcenia przyrodniczo-technicznego i sportowej edukacji młodzieży,

Praktyki kształceniowe służące wzbogacaniu wiedzy i kwalifikacji zawodowych młodzieży.

Wymiana szkolna

PNWM wspiera wymiany szkolnej pomiędzy szkołami ogólnokształcącymi, zawodowymi i specjalnymi:

Programy specjalistyczne

Spotkania informacyjne organizowane przez podmioty prywatne i publiczne, przeznaczone dla specjalistów ds. wymiany młodzieży, hospitacje.

Kolokwia służące wymianie i analizie rezultatów badań nad młodzieżą i polityką młodzieżową obu krajów.

Konferencje podmiotów służące ocenie, przygotowaniu i realizacji ofert współpracy i wymiany młodzieży.

Kursy językowe dla osób kierujących grupami młodzieży i osób za nią odpowiedzialnych.

Programy z młodzieżą przygotowującą się do zawodu dziennikarza, młodymi dziennikarzami i dziennikarzami specjalizującymi się w problematyce młodzieżowej.

Wspólne dokształcające imprezy tematyczne odbywające się w instytucjach europejskich i międzynarodowych z siedzibą w Europie.

Wspólne imprezy z młodzieżą niepełnosprawną i specjalistami pracującymi z niepełnosprawnymi.

Kontakt :

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży,

ul. Alzacka 18,

03-972 Warszawa,

tel. 022/61 73 465, 61 73 246,

fax 022/61 70 448

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ

U.S. Trade and Development Agency TDA - Amerykańska Agencja Handlu i Rozwoju.

TDA jest niezależną Agencją rządową Stanów Zjednoczonych dysponującą funduszami na dotacje przeznaczone na wspieranie fazy przygotowawczej projektów inwestycyjnych w zakresie infrastruktury lub przemysłu. TDA udziela także dotacji na pomoc techniczną szkoleniową, organizację i wizyty w USA.

Beneficjentami mogą być instytucje rządowe, samorządowe; proponowany projekt powinien spełnić następujące warunki :

- mieć priorytetowe znaczenie dla rozwoju kraju lub regionu,
- wdrożenie projektu musi zapewnić stworzenie potencjału dla amerykańskiego eksportu
- w przetargu do projektu muszą konkurować firmy z USA i krajów trzecich

Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego

Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) została utworzona w 1961 roku przez Prezydenta Johna F. Kennedyego jej zadaniem jest koordynacja pomocy zagranicznej Rządów Stanów Zjednoczonych. W 1996 roku USAID ustaliła strategię pomocową, która określa trzy główne dziedziny działalności :

- pomoc dla samorządów terytorialnych , głównie zarządzanie zasobami gminy, planowanie przestrzenne, strategia rozwoju gospodarczego gminy
- pomoc na rzecz sektora finansowego, utworzenie regulowanego rynku pozagiełdowego, reforma ubezpieczeń emerytalnych, utworzenie sprawnego systemu nadzoru bankowego, rozwój finansowania małych i średnich przedsiębiorstw
- pomoc na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, restrukturyzacja przemysłu energetycznego.

Program wspiera ośrodki na terenie całego kraju za wyjątkiem Warszawy.

Kontakt

Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości

Szczególną rolę w zakresie wspierania małych i średnich firm odgrywa Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (tel. informacyjny 22 6284656) ustanowiony przez Kongres USA w roku 1989. Fundusz poprzez swoje liczne programy udziela pożyczek dla małych i średnich i dla bardzo małych firm. PAFP tworzy spółki z polskimi prywatnymi przedsiębiorcami, uczestniczy w prywatyzacji firm. Fundusz finansuje przez Fundację Edukacyjną Przedsiębiorczości stypendia dla studentów szkół biznesu. Pomoc organizacji międzynarodowych

PAFPIO

Czym jest PAF-PIO ?

Misją powstałego w czerwcu 1999 roku PAF-PIO jest wspieranie organizacji pozarządowych pożyczkami, dla których zabezpieczeniem są obiecane dotacje lub inne źródła finansowania w przyszłości. PAF-PIO współpracuje z Funduszem Mikro, który od 1994 roku udziela pożyczek małym przedsiębiorstwom.

Kto może otrzymać pożyczkę ?

Zarejestrowana w sądzie organizacja pozarządowa mająca konto w banku, potrafiąca przekonać nas o swej rzetelności, wiarygodności i zapewnionych źródłach finansowania w przyszłości. Wnioski o pożyczki oceniane są przez komisję pożyczkową. PAF-PIO potrzebuje nie więcej niż dwa tygodnie na podjęcie decyzji.

Jak udziela się pożyczki ?

Podstawą wypłaty pożyczki jest podpisanie przez osobę lub osoby uprawnione przez statut do zaciągania zobowiązań w imieniu organizacji umowy pożyczkowej oraz weksla potwierdzającego ich odpowiedzialność za spłatę pożyczki w terminie.

Jak spłaca się pożyczkę ?

Pożyczki z PAF-PIO udzielane są na 18, 5 % rocznie czyli 1, 54 % miesięcznie. Przy wypłacie pożyczki pobierana jest także opłata równa 1 % pożyczki. Wypłaty dokonywane są jednorazowo lub w częściach, zależnie od potrzeb organizacji. W razie zmiany terminu otrzymania przez organizację dotacji można zmienić datę spłaty pożyczki.

W takim wypadku PAF-PIO pobiera opłatę w wysokości 0,5 % kwoty pożyczki.

PAF-PIO chce pomagać organizacjom pozarządowym. Ale pożyczka to nie darowizna !! W przypadku opóźnienia spłat odsetki karne wynoszą 40 %, a organizacje, które podpisały weksel pociągane są do odpowiedzialności cywilnej. Chcemy wspierać jak najwięcej organizacji, lecz nasze fundusze są ograniczone i każda niespłacona pożyczka zamyka dostęp do pieniędzy innym.

Kontakt

Nathalie Bolgert – Dyrektor Programu
Piotr Bartoszewicz-Malicki – Koordynator Projektów
Telefon / Faks (022) 8601 183
mail@pafpio.pl
ul. Dubois 5a pokój 316.
00 - 184 Warszawa

Ecolinks

EcoLinks jest programem rządu amerykańskiego utworzonym przy Departamencie Handlu koordynowanym w Polsce przez Biuro Rady Handlowego Ambasady Amerykańskiej. Jego celem jest poszukiwanie praktycznych rozwiązań problemów ekologicznych stwarzanych przez przemysł i aglomeracje miejskie. Partnerzy programu EcoLinks mogą osiągnąć zamierzone rezultaty dzięki współpracy w zakresie :

- zastosowania najnowszych technologii i procedur rozwiązujących istniejące problemy związane z ochroną środowiska
- wdrożeń ekologicznych zasad i systemów zarządzania w przedsiębiorstwach i społecznościach lokalnych
- zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska oraz promocji technologii zmniejszających powstawanie odpadów poprodukcyjnych

Program ten oferują następujące dotacje pieniężne.

Quick Response Award QRA przeznaczony na zapoznanie się z konkretnymi rozwiązaniami i technologiami do realizacji projektów prowadzonych przez przedsiębiorstwa i samorządy lokalne. Dotacje do wysokości 5000 USD można otrzymać na przykład na zapoznanie się z technologią bezpośrednio u producenta lub na podróże pozwalające nawiązać kontakt z potencjalnym partnerem

Challenge Grants Program to program w którym na zasadzie konkursu przyznawane są dotacje nie przekraczające sumy 50 000 USD. Program ten umożliwia nawiązanie bardziej zaawansowanych kontaktów pomiędzy organizacjami polskimi i amerykańskimi, mającymi na celu stworzenie wspólnych biznes planów, studium wykonalności lub rozpoczęcie realizacji projektu

Dotacje będą przeznaczane na projekty związane z systemami zarządzania środowiskiem zgodnych z ISO 1400, czystą produkcją lub globalnymi zmianami klimatycznymi.

Organizacja prowadząca projekt EcoLinks otrzymuje pieniądze bezpośrednio z Ecolinksu. Fundusze w ramach QRA dostępne są bez ograniczeń, natomiast w ramach CGP są przyznawane dwa razy do roku.

Program EcoLinks będzie działał przez najbliższe 5 lat i dysponuje kwotą 25 mln USD

Kontakt:

<http://www.ecolinks.org>

<http://www.usgtn.org>

lub

US Commercial Service

American Embassy

Anna Janczewska

Al. Jerozolimskie 56 C IKEA

00-803 Warszawa

Tel.: 022/625-43-74

Fax: 022/621-63-27

e-mail: Ania.Janczewska@mail.doc.gov

Renaissance Partners

Renaissance Partners jest grupą profesjonalistów, którzy wykorzystując swoje doświadczenie w zakładaniu spółek, a także zarządzanie nimi udziela pomocy :

- w projektowaniu strategii przedsiębiorstwa,
- selekcji kluczowego personelu,
- w wyborze firm do zakupu oraz
- opracowaniu stymulujących systemów wynagrodzeń,
- przy handlowym kojarzeniu przedsiębiorstwa z potencjalnymi dostawcami bądź odbiorcami,
- przy pozyskiwaniu przez firmę dodatkowych źródeł finansowania.

Podstawową formą inwestowania Renaissance Partners jest zakup udziałów oraz udzielanie pożyczek pieniężnych firmom w których posiada udziały. Inwestycje takie mają charakter długoterminowy i trwają najczęściej do 5 do 7 lat. Grupa inwestycyjna unika jednak inwestowania w działalność gospodarczą dwóch konkurujących ze sobą firm oraz uczestniczenia w bieżącym zarządzaniu firmą.

Kontakt:

European Renaissance Partners Capital

Grupa Regionalna - Renaissance Partners

Ul. Łowicka 44

02-551 Warszawa

Tel.: 022/848-07-73 ,848-87-77

Amerykański Korpus Pokoju w Polsce

Amerykański Korpus Pokoju jest agencją Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, która została stworzona przez prezydenta Johna F. Kennedy'ego w roku 1961, aby spełniać cel Działalności na rzecz pokoju i przyjaźni na świecie. Cel ten spełniany jest poprzez:

- wysyłanie kwalifikowanych Amerykanów do każdego kraju proszącego o pomoc,
- propagowanie wiedzy o Amerykanach, ich sposobie bycia i myślenia,
- dzielenie się wiedzą o mieszkańcach innych krajów.

Działalność Amerykański Korpus Pokoju w Polsce została zainaugurowana w roku 1989 i początkowo obejmowała tylko zatrudnienia ochotników Korpusu w charakterze nauczycieli języka angielskiego.

Obecnie Amerykański Korpus Pokoju w Polsce realizuje dwa główne programy:

PROGRAM NAUCZANIA JĘZYKA ANGIELSKIEGO TEFL

Obecnie około 75 osób pracuje w państwowych liceach ogólnokształcących na terenie całego kraju, gdzie:

- nauczają języka angielskiego,
- pomagają polskim nauczycielom języków obcych w doskonaleniu znajomości języka angielskiego,
- wzbogacają wiedzę polskich nauczycieli na temat obyczajów i kultury USA,
- współpracują z polskimi nauczycielami w opracowywaniu testów i egzaminów,
- organizują pozaszkolne formy kontaktu z językiem angielskim (międzyszkolne kluby dyskusyjne, kółka teatralne),
- działają na rzecz społeczności lokalnej (biorą udział w obozach językowych, zbiórkach pieniędzy na zakup potrzebnych szkołom materiałów, pracach związanych z ochroną środowiska).

Około 15 osób jest zatrudnionych w kolegiach językowych, gdzie ochotnicy Korpusu nauczają języka angielskiego i przedmiotów kierunkowych związanych z programem kształcenia nauczycieli.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA ENV

Cele pobytu w Polsce ochotników Korpusu specjalizujących się w ochronie środowiska to:

- opracowywanie i wdrażanie konkretnych programów z zakresu edukacji ekologicznej,
- poszerzanie świadomości ekologicznej polskiego społeczeństwa w zakresie informacji o stanie środowiska, istniejących zagrożeniach oraz o środkach zapobiegających degradacji środowiska,
- wzmocnienie struktur i efektywności działania polskich organizacji i instytucji działających na rzecz ochrony przyrody i środowiska.

Kontakt:

Amerykański Korpus Pokoju w Polsce
Ul. Bukowińska 24
02-703 Warszawa
Tel.: 022/843-50-11;
Fax: 022/843-42-00

SWAJCARIA

W ramach polsko – szwajcarskich programów pomocowych obecnie działają:

Program Matka i Dziecko

Program Polsko - Szwajcarskiej Komisji Środków Złotówkowych

Program Matka i Dziecko

Jest programem pomocy rządu Szwajcarii 272 oddziałom noworodków na obszarze byłego województwa katowickiego. Jest to projekt zamknięty; nie istnieje możliwość aplikowania.

Program Polsko- Szwajcarskiej Komisji Środków Złotówkowych

Jest nastawiony na wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, a także na promocję ochrony zdrowia i środowiska. Obszarem jej pracy objęte są województwa: podlaskie, lubelskie i podkarpackie.

Ze względu na przeprowadzane zmiany organizacyjne komisja nie obraduje obecnie, a wznowienie jej działalności przewidziane jest na początek roku 2000.

Przy rozpoznaniu wniosku uwzględnia się celowość działań beneficjentów, ich obecny i planowany budżet. W programie zakłada się że, beneficjent musi posiadać kapitał wstępny na wnioskowany projekt w wysokości 30% jego wartości (sumy o jaką wnioskuje).

Wartość sumy pomocowej określona jest od 300 –600.000 PLN i może być w 80-90% (rzadko 100%) darem, zaś w 10-20% pożyczka.

Centrum Informacji Europejskiej
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej

Kontakt :
(kierowanie wniosków, szczegółowe informacje)
Departament Koordynacji i Monitorowania Pomocy Zagranicznej
Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej
Polsko- Szwajcarska Komisja Środków Złotówkowych
Sekretarz : Małgorzata Wierzbicka
Al. Ujazdowskie 9
00-918 Warszawa
Tel: 022/694-63-11

SZWECJA

Rok bieżący został uznany przez Szwecję za rok Polski w Szwecji. Oficjalnie obchody Roku Polski ostały zainaugurowane podczas wizyty polskiego premiera w Szwecji.

Rząd Szwecji zatwierdził program „Polska w centrum uwagi” z budżetem na 10 mln koron szwedzkich, którego głównym celem jest rozwijanie dwustronnej współpracy polsko szwedzkiej w następujących dziedzinach : gospodarka, polityka, kultura, handel.

Program będzie realizowany na trzech poziomach :

- Tworzenie szerokiej sieci wzajemnych kontaktów na poziomie administracji rządowej, regionalnej i lokalnej,
- organizację regionalnych Dni Szwecji w Polsce
- Wsparcie dla innych wspólnych działań

Kolejnym źródłem pomocy szwedzkiej dla Polski jest pomoc udzielana przez SIDA Szwedzka Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego.

Do najważniejszych obszarów współpracy polsko - szwedzkiej należą:

- wsparcie procesu integracji Polski z Unią Europejską poprzez wykorzystanie szwedzkich doświadczeń w tym zakresie,
- wsparcie ukierunkowanego procesu transformacji gospodarczej , a w szczególności :
- wsparcie dla sektora socjalnego, i administracji publicznej w zakresie spraw społecznych i socjalnych, szczególnie : rozwój instytucji rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem promocji pozycji kobiet na rynku pracy, rozszerzenia wzajemnej współpracy w zakresie rynku pracy, wsparcie dla bezpieczeństwa pracy i środowiska pracy, rozwój systemu rejestru rzeczowego, wykorzystanie szwedzkich doświadczeń w procesie integracji europejskiej,
- wsparcie dla promocji handlu, i przemysłu, promocja sektor prywatnego oraz pomoc w zakresie rozwoju średnich i małych przedsiębiorstw, szczególnie w rejonach wysokiego bezrobocia,
- ochrona środowiska

W dalszym ciągu należy oczekiwać kontynuacji pomocy w dotychczasowych obszarach. Największy nacisk będzie położony na wsparcie integracji Polski Unią Europejską, sprawy społeczne, i ochronę środowiska - dziedziny w których Szwecja ma największe osiągnięcia i do świadczenia.

Kontakty:
Ambasada Szwecji w Polsce
Tel.: 022/640-89-00

WIELKA BRYTANIA

Pomoc rządu brytyjskiego jest skompensowana w ramach szerokiego pakietu programu Know-How Fund oraz jego komponentu Programu Małych Grantów.

Know How Fund (KHF)

Jest programem rządu brytyjskiego, którego działalność polega na dwustronnej pomocy doradczej dla krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Powstał on w roku 1989 jako odpowiedź na historyczne zmiany zachodzące w

tym czasie w Europie. Celem funduszu jest wspieranie polskich przemian w kierunku demokracji pluralistycznej oraz gospodarki rynkowej w sposób, który promuje i uznaje dobro wszystkich Polaków.

Program obejmuje:

Bezpośrednie wsparcie dla organizacji samorządowych - finansowanie niewielkich projektów związanych z tworzeniem Systemu Analiz Samorządowych, rozwojem edukacji obywatelskiej (zwłaszcza na obszarach wiejskich) i innymi formami działalności organizacji samorządowych
Wsparcie dla Regionalnych Izb Obrachunkowych (np. szkolenia)

PROGRAM MAŁYCH GRANTÓW

Program Małych Grantów (Small Grants Scheme) jest prowadzony przez Ambasadę Brytyjską w Warszawie i jest jedynym aktualnie prowadzonym komponentem Know-How Fund'u. Jego założeniem jest wspieranie nowych inicjatyw, które mają na celu budowanie, wzmacnianie i rozwijanie polskich organizacji pozarządowych, a w szczególności udoskonalanie i rozszerzanie ich działalności.

Priorytetami programu są:

- budowanie, wzmacnianie, rozwijanie polskiego sektora Organizacji Pozarządowych oraz rozwijanie go tak, aby te organizacje mogły reprezentować wszystkie grupy w społeczeństwie;
- działania na rzecz praw człowieka w tym na rzecz praw kobiet i mniejszości narodowych;
- promowanie praw kobiet;
- zwiększanie efektywności organizacji promujących prawa grup mniejszościowych;
- wspierają organizacje pozarządowe z terenów wiejskich.

Program Małych Grantów jest jednym z programów realizowanych przez Brytyjski Fundusz Know How Program wspiera małe, krótko-terminowe programy w Polsce. Program preferuje projekty o wartości do 50,000 złotych. Jednakże w wyjątkowych sytuacjach rozpatrywane są propozycje projektów powyżej tego limitu.

Wnioski o dotacje są rozpatrywane przez Sekcję Funduszu Know How w Ambasadzie Brytyjskiej, a następnie przedstawiane Ambasadorowi do ostatecznej decyzji. W przeciągu miesiąca od otrzymania wniosku Fundusz pisemnie informuje wnioskodawcę od decyzji.

Program Małych Grantów nie przewiduje finansowania powtarzających się programów dotyczących podobnych zagadnień, indywidualnych stypendiów naukowych i badawczych oraz kursów języka angielskiego.

Ambasada Brytyjska zastrzega sobie prawo do sprawdzenia stanu faktycznego przed zatwierdzeniem projektu, przebiegu realizacji projektu, jego rezultatów i rozliczenia finansowego.

Kontakt:

Brytyjski Fundusz Know How w Polsce
Ambasada Brytyjska
Aleja Róż 1
00-558 Warszawa,
tel. 022/628 10 01,
fax 022/621 7161

WŁOCHY

Temat pomocy bilateralnej polsko-włoskiej był jednym z naczelných zagadnień na XV Sesji Polsko-Włoskiej Komisji Mieszanej, która odbyła się w marcu 1999r. Strona włoska wyraziła gotowość przekazania stronie polskiej doświadczeń w zakresie tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw oraz do popierania porozumień o współpracy w tym sektorze między organizacjami państwowymi i prywatnymi obu krajów.

Obecnie trwają prace przygotowawcze nad wprowadzeniem programu w życie.

Kontakt:

Ambasada Republiki Włoskiej
Pl. Dąbrowskiego 6
00-900 Warszawa
Tel.: 022/826-34-71

UMBRELLA

Projekt Umbrella - "Wdrażanie systemów jakości i zarządzania środowiskowego" to wspólny program ONZ, Rządu Japonii, Komisji Europejskiej i Rządu Polskiego.

Program działa od maja 1997 roku. Oferuje pomoc konsultingową i szkolenia w zakresie: Zarządzania jakością (ISO 9000) i zarządzania środowiskowego (ISO 14000).

Kompleksowego zarządzania jakością (Total Quality Management - TQM) we współpracy z ekspertami japońskimi

Stosowania modelu "Doskonałości w Biznesie", opracowanego przez Europejską Fundację Zarządzania Jakością (EFQM) dla samooceny organizacji.

Klientami programu mogą być przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne oraz inne organizacje. Celem usług programu jest wprowadzanie zmian zarządzania u Odbiorców, które spowodują zwiększenie produktywności, poprawę jakości i obniżenie kosztów.

Aplikacje do programu we wszystkich w/w zakresach są przyjmowane na bieżąco.

Kontakt:

Projekt UMBRELLA,
Al. Niepodległości 186,
00-926 Warszawa,
skr. poczt. 8,
tel. 022/628 36 24,
fax.: 022/629 95 66.

Internet: <http://www.umbrella.org.pl>

Zarządzanie Jakością w Administracji Publicznej

Celem programu jest wdrożenie nowoczesnych rozwiązań w zakresie zarządzania w jednostkach administracji państwowej. Do udziału w programie mogą przystąpić :

- Urzędy gmin,
- Starostwa powiatowe,
- Urzędy wojewódzkie

Program obejmuje :

- Szkolenia i konsultacje przy wdrażaniu systemu ISO 9000, prowadzone przez konsultantów Umbrelli. (Proces wdrożenia programu trwa 12 miesięcy i kończy się wystąpieniem o przyznanie certyfikatu ISO9000)
- Udział kadry kierowniczej organizacji w warsztatach seminariach na temat stosowania narzędzi i technik zarządzania jakością
- Ocenę organizacji przy pomocy Modelu Doskonałości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością (EFQM).

Finansowanie projektu :

- Program częściowo finansowany jest przez rząd Japonii.
- Organizacja przystępująca do programu będzie ponosić następujące koszty:
  - Opłata za przeprowadzenie auditu wstępnego – 1500.00PLN
  - Opłata za pakiet usług szkoleniowych i doradczych związanych z wdrażaniem systemu jakości ISO 9000 odpowiednio dla gmin do 100,000 mieszkańców – 25000.00PLN , dla gmin od 100-200.000 mieszkańców –30000.00PLN

Wnioski o pomoc można składać do 15 września 1999 roku.

Kontakt:

Bogdan Turowski
Umbrella Project
Al. Niepodległości 186
Skr. Poczt. 8
00-926 Warszawa
Tel.: 022/629-95-66

Internet: <http://www.umbrella.org.pl>

Zarządzania jakością w samorządzie terytorialnym

Projekt UMBRELLA rozpoczął w 1998 r. wdrażanie systemów jakości w samorządach lokalnych, opartych na międzynarodowych normach ISO serii 9000, które stały się pierwszym krokiem na drodze prowadzącej do wypracowania odpowiedniej jakości organizacji i świadczonych usług. UMBRELLA rozpoczyna obecnie etap programu, mający doprowadzić do wdrożenia systemu jakości w 30 gminach oraz - w dalszym etapie - zastosowania innych rozwiązań w zakresie zarządzania jakością - w tym modelu diagnozy organizacji wypracowanego przez Europejską Fundację Zarządzania Jakością stosowanego w krajach Unii Europejskiej. We współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów rozpoczęte zostały także działania informacyjno - promocyjne : konferencja na temat zarządzania jakością w samorządach i wydanie materiałów informacyjnych. Planowany jest także perspektywnie cykl szkoleń i warsztatów zapoznający kadry

kierowniczą urzędów samorządu terytorialnego z systemami, modelami i narzędziami z zakresu zarządzania jakością w kontekście samorządu terytorialnego.

OPRACOWANIE STRATEGII EKOROZWOJU W GMINACH ZGODNIE Z ZALECENIAMI AGENDY 21 UMBRELLA

Program polega na udzielaniu pomocy konsultingowej. Skierowany jest do gmin małych i średnich, zarówno miejskich jak i wiejskich.. Aktualnie kończy się etap pilotażowy programu. W sześciu polskich gminach: Słupsku, Barlinku, Słubicach, Rakszawice, Łubrzy i Łebie przeprowadzona została seria warsztatów służących budowaniu strategii.

Cele programu są spójne z Polityką Ekologiczną Państwa. Strategia ekorozwoju, jaką gminy uzyskują w wyniku programu, jest podstawą do współpracy gmin w celu rozwiązywania problemów regionalnych, zgodnie z reformą administracji. Jak wskazuje praktyka gospodarcza, dobra strategia ułatwia gminie staranie się o fundusze pomocowe, np. z Unii Europejskiej.

Program prowadzony jest zgodnie z certyfikowanym systemem jakości ISO 9001, jakim objęta jest Umbrella.

Kontakt:
dr W. Chmielewski,
tel. 022/628-36-24,
Internet: <http://www.umbrella.org.pl>

Warszawa dnia 22 września 1999

inż. Henryk Szkuta
Prezes Zarządu "Szkuta" S.A.

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na Pański list z sierpnia br. przygotowaliśmy specjalny materiał dotyczący programów pomocowych. Zebraliśmy materiały z kilku źródeł i opublikowaliśmy je w przyjaznej formie, aby dostarczyć Panu jak najlepszy materiał informacyjny.

Załączony materiał jest przeznaczony dla kręgu osób i instytucji związanych z działalnością samorządową i społeczną, które swoją pracą, chcą się przyczynić do stabilnego rozwoju środowiska lokalnego.

Ze względu na swój charakter jest to materiał szybko dezaktualizujący się, dlatego postanowiliśmy na bieżąco umieszczać miesięczne aktualizacje materiału poprzez Internet. W tym celu przygotowaliśmy w tym miesiącu przewodnik internetowy po programach pomocowych: <http://www.cie.gov.pl/tem/pomocowe.html>
Na tej stronie znajdzie Pan podstawowe informacje dotyczące programów pomocowych. Dołożymy wszelkich starań, aby serwis ten był na bieżąco aktualizowany. Ponadto jeśli zechce Pan najważniejsze informacje otrzymywać regularnie drogą e-mailową proszę przesłać prośbę na adres: molszewski@mail.cie.gov.pl.

W razie jakichkolwiek pytań dotyczących integracji europejskiej będę wdzięczny za kontakt.

Z poważaniem

Michał Olszewski

7.13. Statystyka gminy, zestawienia tabelaryczne

Radni Gminy Książki

Stan na początek 1998 r.

Tabela nr 1.

Gmina	Ogółem	Parlamentar żyłci, wyżsi urzędnicy i kierownicy	Specjaliści	Technicy i inny personel pomocniczy	Pracownicy biurowi	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	Pozostali
Książki	18	1	2	2	-	10	-	3

Podział administracyjny i ludność gminy Książki.

Stan na początek roku 1998.

Tabela nr 2.

Gmina	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miejscowości	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
				Ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
Książki	86,5	8	9	4 538	2 276	2 262	52	99

Struktura wieku ludności Gminy Książki.

Stan na początek 1998 r.

Tabela nr 3, część 1/2

Gmina	Ogółem	Wiek w latach						
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	4 538	328	370	408	375	342	308	316

C.d. Tabeli nr 3, część 2/2

Wiek w latach						
35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 lat i więcej
10	11	12	13	14	15	16
314	377	322	177	162	160	579

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym.

Stan w początku 1998 r.

Tabela nr 4.

Gmina	Ogółem	W wieku									Ludność w wieku nieprodu- kcyjnym na 100 osób w wieku prod.
		przedprodukcyjnym			produkcyjnym			poprodukcyjnym			
		ogółem	mężcz.	kobiety	ogółem	mężcz.	kobiety	ogółem	mężcz.	kobiety	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Książki	4 538	1 331	674	657	2 551	1 387	1 164	656	215	441	77,9

Ruch naturalny ludności w gminie Książki

Stan (w 1997 r.) na 1. I. 1998 r.

Tabela nr 5.

Gmina	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństw.	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
	W liczbach bezwzględnych				Na 1000 ludności				
Książki	26	68	34	34	5,64	14,74	7,37	7,37	-

Migracja ludności na pobyt stały.
Okres 1997 r., stan w dniu 1. I. 1998 roku

Tabela nr 6.

Gmina	Napływ:				Odpływ:				Saldo migracji
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranic	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Książki	66	22	44	-	88	47	41	-	-22

Ludność zameldowana na pobyt czasowy (ponad dwa miesiące)
Stan w dniu 31 XII.

Tabela nr 7.

Gmina	1997			1996		Różnica między saldami
	Ludność zameldowana na pobyt czasowy	Mieszkańcy czasowo nieobecni	Saldo ludności	Saldo ludności	Saldo ludności	
1	2	3	4	5	6	
Książki	60	131	-71	-84	+13	

Pracujący w gospodarce narodowej^{*)}
Stan ze stycznia 1998 r.

Tabela nr 8.

Gmina	Ogółem	Kobiety	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Rybołówstwo i rybactwo	Górnictwo i kopalnictwo	Działalność produkcyjna	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę.
1	2	3	4	5	6	7	8
Książki	260	124	30	-	-	46	-

^{*)} Dane nie obejmują rolnictwa indywidualnego, duchownych, osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących nie przekracza 5 osób, pracujących w stowarzyszeniach, organizacjach, fundacjach oraz osób zatrudnionych w jednostkach budżetowych resortu obrony narodowej i resortu spraw wewnętrznych zaliczonych do grupy administracji publicznej i obrony narodowej.

Bezrobotni zarejestrowani^{*)}
Stan na styczeń 1998 r.

Tabela nr 9.

Gmina	Ogółem	Kobiety	Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	Absolwenci szkół ponadpodstawowych	Nie posiadający prawa do zasiłku	W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)	Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	% udział bezrobotnych w ludności ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	379	205	13	22	245	340	166	14,9

^{*)} Źródło: dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

1) % udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym.

Wypadki drogowe na terenie gminy Książki.
W 1997 roku. Stan na dzień 1. I. 1998 r.

Tabela nr 10.

Gmina	Ogółem	Ranni	Zabici
Książki	3	3	2

Požary zarejestrowane na terenie gminy Książki według przyczyn.
Stan w 1997r.

Tabela nr 11.

Gmina	Ogółem	Nieostrożn. dorosłych z otwartym ogniem	Wady urządzeń elektrycznych	Wady urządzeń mechanicznych	Wady środków transportu	Wylądowania atmosferyczne	podpalenia	nieustalone
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	17	2	3	2	-	-	-	-

Dochody budżetu gminy Książki
Dane za rok 1997 (Tysiące złotych).

Tabela nr 12.

Gmina	Ogółem	Podatki i opłaty lokalne	Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	Dotacje celowe z budżetu państwa	Subwencje ogólne
Książki	4 491,1	856,8	506,7	1 122,9	1 512,1

Wydatki budżetu gminy Książki
Dane za rok 1997 (Tysiące złotych).

Tabela nr 13.

Gmina	Ogółem	wynagrodzenia	Materiały i usługi	Dotacje na wydatki bieżące	Wydatki inwestycyjne
Książki	4 557,8	1 614,4	974,9	26,0	582,4

Dochody i wydatki budżetu gminy Książki.
Dane za 1997 r. (w złotych na jednego mieszkańca).

Tabela nr 14.

Gmina	Dochody (w złotych na jednego mieszkańca)			Wydatki (w złotych na jednego mieszkańca)		
	Ogółem	Podatki i opłaty lokalne	udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	Ogółem	Materiały i usługi	Wydatki majątkowe
Książki	991,42	189,15	111,85	1 006,13	215,21	128,57

Wodociągi i kanalizacja w gminie Książki
Dane na koniec 1997 r. (stan w dniu 31. XII)

Tabela nr 15.

Gmina	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ¹		Zdroje uliczne	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	Wodociągowa rozdzielcza ²	Kanalizacyjna ^{1,2}	wodociągowe	kanalizacyjne		W dcm ³	Na 1 mieszkańca w m ³

Mieszkania oddane do użytku
Dane na początek roku 1998 (za rok 1997).

Tabela nr 16.

Gmina	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	
			Ogółem	Przeciętna na 1 mieszkanie
Książki	4	19	370	92,5

Niektóre wskaźniki w zakresie mieszkań oddanych do użytku.
Dane na początek 1998 r. (za rok 1997).

Tabela nr 17.

Gmina	Mieszkania		Izby		Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² w budownictwie	
	Na 1000 ludności	Na 1000 zawartych małżeństw	Na 1000 ludności	Na 1000 osób przyrostu naturalnego	Spółdzielni mieszkaniowych	indywidualnym
Książki	0,9	154	4,2	559	-	92,5

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w gminie Książki.
Stan na początek 1998 roku.

Tabela nr 18.

Gmina	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna		
				Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w m ²	Liczba osób	
					W 1 mieszkaniu	Na 1 izbę
Książki	1 183	4 509	82 002	18,1	3,84	1,01

Bilans zasobów mieszkaniowych gminy Książki.
Stan na początek 1998 roku.

Tabela nr 19.

Wyszczególnienie	Stan w dniu 1.1. 1997 r.	Przyrost	Ubytki	Stan w dniu 1.1.1998.
Mieszkania	1 180	4	1	1 183
Izby	4 493	19	3	4 509
Powierzchnia użytkowa w m ²	81 692	370	60	82 002

Sklepy, pracujący i powierzchnia sprzedażowa sklepów gminy Książki.
Stan w dniu 1. I. 1998 r.

Tabela nr 20.

Wyszczególnienie	Ogółem	Specjalizacje branżowe					
		Ogólnospoż.	mięsna	Kosmetyczno-toaletowa	Księgarnie i art. piśmienne	Stacje benzynowe	pozostałe
Liczba sklepów	30	17	2	1	1	1	8
Liczba pracujących	44	25	2	1	1	2	13
Pow. sprzedażowa.	1 153	646	60	40	16	x	391

Placówki wychowania przedszkolnego gminy Książki.
Stan na 20. IX 1997.

Tabela nr 21.

Wyszczególnienie	Placówki	Oddziały	Miejsca	Dzieci	Nauczyciele pełnozatrudnieni
Ogółem	3	6	x	111	6
Przedszkola	1	4	120	84	4
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	2	2	x	27	2

Szkoły podstawowe w roku szkolnym 1997/1998 w gminie Książki.
Stan na początku roku szkolnego.

Tabela nr 22.

Gmina	Szkoły	Dla dzieci i młodzieży	Uczniowie	W 1 klasie	W szkołach dla dzieci i młodzieży	W 1 klasie	Nauczyciele pełnozatrudnieni	W szkołach dla dzieci i młodzieży	Absolwenci z roku szkolnego 1996/97	
									W szkołach dla dzieci i młodzieży	W szkołach dla dzieci i młodzieży
Książki	3	3	596	71	596	71	44	44	80	80

Pracownicy medyczni cywilnej służby zdrowia w gminie Książki.
Stan w dniu 1. 01. 1998r.

Tabela nr 23.

Gmina	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Położne	Lekarze	Lekarze dentyści	Pielęgniarki	Położne
	W liczbach bezwzględnych				Na 10 tys. ludności			
Książki	2	2	4	1	4,4	4,4	8,8	2,2

Żłobki i zakłady stacjonarnej pomocy społecznej w gminie Książki
Stan na dzień 1. 01 1998 r.

Tabela nr 24.

Gmina	Żłobki i oddziały żłobkowe			Domy pomocy społecznej			
	Zakłady	miejsca	Dzieci przebywające w ciągu roku	Domy i zakłady	Oddziały i filie	miejsca	pensjonariusze
Książki	-	-	-	-	1	15	11

Udzielone świadczenia pomocy społecznej w gminie Książki.

Działalność w 1997 r - osoby, którym przyznano świadczenia w trybie decyzji. Świadczenia w tys. Złotych.

Tabela nr 25.

Gmina	Ogółem	Pomoc materialna							Pomoc w formie usług	
		Razem	Zasiłki stałe		Zasiłki okresowe		Zasiłki celowe i w naturze			Ochrona macierzyństwa
			Renta socjalna	Z powodu braku możliwości zatrudnienia	Z powodu braku możliwości zatrudnienia	posiłek				
Książki	362,3	340,3	81,7	29,8	223,7	197,4	19,5	11,4	15,3	22,0

Gospodarstwa domowe objęte pomocą społeczną
według rodzajów trudności życiowych.

Pomoc udzielona w 1997 roku. Stan na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 26.

Gmina	Ubóstwo	sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba Ochrony Macierzy.	Bezrobocie	Niepełno sprawność.	Długotrw. choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo wychow. i w prowadzeniu gospodarstwa dom.	Alkoholizm	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
Książki	-	-	-	30	139	6	22	196	10	1

Podział administracyjny i sieć osadnicza.
Województwo Kujawsko – Pomorskie.
Powiat Wąbrzeski. Stan w dniu 1. 01. 1999 r.

Tabela nr 27.

Wyszczególnienie	Liczba							
	powiatów	Gmin				miast	Miejscowości wiejskich	sołectw
		ogółem	miejskich	Miejsko-wiejskich	wiejskich			
Województwo	23	144	17	34	93	51	3569	2227
Powiaty ziemskie	19	140	13	34	93	47	3569	2227
Wąbrzeski	1	5	1	-	4	1	81	52

Powierzchnia i ludność w powiecie Wąbrzeskim.
Stan na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 28.

Wyszczególnienie	Powierzchnia W km ²	Ludność (stan w dniu 1. 01. 1998 r.)				
		Ogółem	mężczyźni	kobiety	Na 1 km ²	W miastach W % ogółu ludności
Wąbrzeski:	501,3	35 908	17 756	18 152	72	39,1
miasto	8,5	14 042	6 703	7 339	1 652	100,0
wieś	492,8	21 866	11 053	10 813	44	x

Ważniejsze dane o powiecie wąbrzeskim i gminach.
Stan na dzień 1.01. 1998 r.

Tabela nr 29.

Powiat Gminy	Ogólna powierz- chnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozo- stałe grunty	Gospodarstwa indywidualne		
		Razem	Grunty orne	sady	łąki	Pastwis- ka trwale			Ogólna powierz- chnia gruntów	W tym	
										Użytki rolne	W tym grunty orne
W hektarach											
Wą- brzeski	50131	40675	36055	219	3041	1360	3415	6041	37756	35018	31138
Miasto Wą- brzeźno	853	455	378	21	35	21	10	388	504	449	378
Dębowa Łąka	8613	7274	6566	20	515	173	690	649	6621	6288	5629
Książki	8654	7613	6505	55	723	330	39	1002	7032	6547	5616
Płużnica	11933	10300	9677	53	273	297	213	1420	9368	8834	8362
Gm. Wą- brzeźno	20078	15033	12929	70	1495	539	2463	2582	14231	12900	11153

Ważniejsze dane o budżetach gmin, dochodach i wydatkach.
Powiat wąbrzeski. Stan na dzień 1. 01, 1998 r.

Tabela Nr 30.

Powiat Gminy	Budżety gmin							Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki Na 1 mieszkańca
	Dochody		Wydatki						
	Ogółem w tys. Zł.	W tym własne w %	Ogółem	W tym na:					
				Gospodarkę komunalną	Oświatę i wychowanie	Ochronę zdrowia i opiekę sp.			
W tysiącach złotych							W złotych		
Wąbrzeski	34000,0	31,3	34325,7	3819,3	14303,1	6063,7	947	956	
M. Wąbrzeźno	13458,3	32,6	13959,3	3386,9	5547,1	2231,5	957	993	
Dębowa Łąka	2938,2	36,3	2860,9	105,2	1557,5	303,6	880	857	
Książki	4491,1	26,4	4557,8	136,9	1740,2	940,1	991	1006	
Płużnica	6107,4	28,2	5937,3	66,2	2442,2	1517,8	1224	1190	
Gm. Wąbrzeźno	7005,0	32,6	7010,4	124,1	3016,1	1070,7	779	779	

Powierzchnia i ludność w gminie Książki oraz lokata gminy w województwie
Kujawsko – Pomorskim. Stan na dzień 1. 01. 1998 r. (wg US w Bydgoszczy – 1999 r.)

Tabela nr 31.

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność (stan w dniu 1.01. 1998 r.)	
	w km ²	Lokata	W liczbach bezwzgl.	Lokata
Książki	86,5	102^{*)}	4538	99^{*)}

*) Dane - charakteryzują gminę na tle gmin województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Ważniejsze dane o gminie – gospodarstwa rolne.
Dane za 1997 rok. Stan na 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 32.

Gmina	Liczba gospodarstw indywidualnych w 1996 r.			
	Działek rolnych do 1 ha użytków rolnych	indywidualnych gospodarstw rolnych		
		Razem	W tym	
			Do 5 ha użytków rolnych	Powyżej 50 ha użytków rolnych
Książki	215	600	150	1

Biblioteki publiczne w gminie.
Stan na 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 33.

Gmina	Placówki biblioteczne				Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór w woluminach		Czytelnicy Zarejestrowani w ciągu roku	Wypożyczenia w woluminach	
	Ogółem	Biblioteki i filie				W tys.	Na 1000 ludności		W tys.	Na 1 czytelnika
		razem	biblioteki	filie						
Książki	2	2	1	1	2 269	18,3	4 032	525	9,8	18,6

Obiekty turystyczne w gminie.
Stan na 1.01. 1998 r.

Tabela nr 34.

Gmina	Obiekty	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów	Udzielone noclegi
		ogółem	W tym całoroczne		
		Stan w dniu 31. VII. 1997 r.			
Książki	-	-	-	-	-

Rozliczenie gruntów według granic administracyjnych w gminie – OGÓLEM. Stan w dniu 31 maja 1997 r.

Tabela nr 35.

Gmina	Ogółem powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne
		razem	Grunty orne	sady	łąki	Pastwiska trwałe	
		W hektarach					
Książki	8 654	7 613	6 505	55	723	330	39

Rozliczenie gruntów według granic administracyjnych w gminie – GOSPODARSTWA
INDYWIDUALNE. Stan w dniu 31 maja 1997 r.

Tabela nr 36.

Gmina	Ogółem powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne
		Razem	Grunty orne	Sady			
				Ląki	Pastwiska trwale		
W hektarach							
Książki	7 032	6 547	5 616	54	580	297	25

Drogi gminne.

Stan na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 37.

Gmina	Ogółem	O nawierzchni twardej		Gruntowe
		Razem	Ulepszonej	
			W kilometrach	
Książki	132	3	3	129

Abonenci telefonii przewodowej, radiowi i telewizyjni w gminie.

Stan na dzień 1 stycznia 1998 r.

Tabela nr 38.

Gmina	Abonenci telefonii przewodowej		Abonenci radiowi		Abonenci telewizyjni	
	W liczbach bezwzględnych	Na 1000 ludności	W liczbach bezwzględnych	Na 1000 ludności	W liczbach bezwzględnych	Na 1000 ludności
Książki	249	54,9	378	83,3	371	81,8

Podmioty gospodarki narodowej według szczególnej formy prawnej w gminie (bez zakładów
osób fizycznych). Stan w dniu 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 39.

Gmina	Ogółem	Przedsiębiorstwa		Spółki				Spół dzielnie	Fundacje	Stowar zyszenia i org. społeczne
		państwowe	komu- nalne	razem	Prawa handlow ego	cywilne	pozostałe			
Książki	23	-	-	12	2	5	5	3	-	2

Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (według EKD¹⁾)
w gminie. Stan w dniu 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 40.

Gmina	Ogółem	Działalność produkcyjna	Budownic- two	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	Pośrednic- two finansowe	Obsługa nierucho- mości i firm
Książki	119	11	10	42	-	8	-	2

1) obowiązująca Europejska Klasyfikacja Działalności:

- handel i naprawy – tj. handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego,
- transport, składowanie i łączność – tj. transport, gospodarka magazynowa i łączność,
- obsługa nieruchomości i firm – tj. obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów,
- administracja publiczna i obrona narodowa – tj. administracja publiczna i obrona narodowa, gwarantowana prawnie opieka socjalna.

Gospodarowanie wodą, zanieczyszczenia i ochrona wód w zakładach na terenie gminy. Stan
na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 41.

Gmina	Pobór wód		Ścieki odprowadzone				
	Podziemnych	Powierzchnio- wych	Ogółem	do ziemi	bezpośrednio do wód powierzchnio- wych	wymagające oczyszczenia	
						w tym oczyszczone	
w dekametrach sześciennych							
Książki	-	-	-	-	-	-	-

Zanieczyszczenia i ochrona powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych
w gminie. Stan na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 42.

Gmina	Emisja zanieczyszczeń							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji w % zanieczyszczeń wytworzonych	
	pyłowych			gazowych					
	ogółem	ze spalania paliw	Na 1 km ²	ogółem	dwutlenek siarki	dwutlenek węgla	na 1 km ²	pyłowych	gazowych
Książki	-	-	-	-	-	-	-	-	-

86 w. 10. 1998 r.

Przedsiębiorstwo Usług i Inicjatyw Gospodarczych „SZKUTA” S.A. w Toruniu. Toruń, dnia 12.12.00 r.

Odpady przemysłowe w gminie.

Stan na dzień 1. 01. 1998 r.

Tabela nr 43.

Gmina	Odpady nagromadzone (stan w końcu roku)		Odpady wykorzystane gospodarczo z nagromadzonych do 1. I. 1997 r.	Odpady wytworzone w ciągu roku		
	ogółem	na 1 km ²		Ogółem	wykorzystane gospodarczo	unieszkodliwione
w tysiącach ton						
Książki	-	-	-	-	-	-

Rolnictwo – systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych.

Gospodarstwa indywidualne wg grup obszarowych i pow. użytków rolnych.

Tabela nr 44

Gmina		Ogółem	Właściciele zwierząt gospodarskich	Działki rolne	Indywidualne gospodarstwa rolne		
					Razem	Wg grup obszarowych użytków rol.	
1		2	3	4	5	6	7
Książki	L	815	1	213	600	59	38
	P	6 404	-	86	6 318	82	94

L – liczba gospodarstw. P – powierzchnia użytków rolnych w ha

c.d. Tabela nr 44

Indywidualne gospodarstwa rolne									
W grupach obszarowych użytków rolnych									
	3 – 4 ha	4 – 5 ha	5 – 7 ha	7 – 10 ha	10 – 15 ha	15 – 20 ha	20-50 ha	50-100 ha	Ponad 100
	8	9	10	11	12	13	14	15	16
L	30	23	49	120	157	70	53	1	-
P	106	102	291	1 024	1 947	1 198	1 420	53	-

Indywidualne gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej działalności.

Tabela nr 45

Gmina	Ogółem	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych		
		O nie ustalonej wartości rolniczej produkcji towarowej i nie prowadzących żadnych działalności	O nie ustalonej wartości rolniczej produkcji towarowej i nie prowadzących działalności rolniczej	W tym o nieustalonej wartości produkcji
1	2	3	4	5
Książki	598	2	2	-

c.d. Tabeli nr 45

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących tylko działalność rolniczą:						prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą i działalność rolniczą z przeznaczeniem:		
wyłącznie na własne potrzeby	głównie na własne potrzeby	razem	głównie na rynek			wyłącznie na własne potrzeby	głównie na własne potrzeby	głównie na rynek
			o wartości produkcji towarowej w zł.					
6	7	8	2501-4999	5000-14 999	15000 i więcej	12	13	14
28	96	444	59	205	180	3	7	18

Indywidualne gospodarstwa rolne prowadzące produkcje zwierzęcą.

Tabela nr 46.

Gmina	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych:									
	ogółem	posiadających zwierzęta gospodarskie							Nie posiada – jących podstawowych gatunków zwierząt gosp.	głównie na rynek
		razem	w tym podstawowe gatunki							
1	2	3	bydło	w tym krowy	Trzodę chlewną	konie	owce	9	10	
Książki	598	540	444	425	448	53	6	100	58	

Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych według kierunku i celu produkcji, źródeł dochodu gospodarstwa domowego.

Tabela nr 47.

Gmina	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych:											
	ogółem	według kierunku produkcji			według celu produkcji				według źródeł dochodów gospodarstwa domowego			
		roślinna	zwierzęca	mieszana	nie prowadzi – dzące produkcji	produktu – jące wyłącz. na własne potrzeby	produktu – jące głównie na własne potrzeby	produktu – jące głównie lub wyłącz. – nie na sprzedaż	uzyskują – ce dochody wyłącz. – nie z produkcji rolniczej	z produkcji i rolniczej a dodatkowo z pozarolniczej działalności	głównie z dział. Pozarolniczej a dodatkowo z rolniczej	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Książki	598	149	205	237	2	31	103	462	200	7	17	

Indywidualne gospodarstwa rolne według źródeł dochodów gospodarstwa domowego.

Tabela nr 48.

Gmina	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych								
	Ogółem	gospodarstwa, w których działalność gospodarzcza (łącznie z rolniczą) stanowi:						gospodarstwa w których:	
		przynajm dodatkowe źródło utrzymania dla jednej osoby	niej w tym działal -ność rolnicza	tylko dodatkowe źródło utrzymania dla jednej lub więcej osób	w tym działal -ność rolnicza	główne źródło utrzymania dla jednej lub więcej osób	W tym działal -ność rolnicza	działalność rolnicza nie stanowi głównego ani dodatkowego źródła utrzymania dla żadnej osoby	działalność gospodarzcza (łącznie z rolniczą) nie stanowi głównego, ani dodatkowego źródła utrzymania dla żadnej osoby
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Książki	598	595	595	77	77	518	518	3	3

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego według grup społeczno – ekonomicznych.

Tabela nr 49.

Gmina	Ogółem	Typ gospodarstw rolnych						
		typ I rolnicze	typ II rolniczo - pracownicze	typ III pracownicze i pracowniczo-rolnicze	typ IV emerytów i rencistów	typ V z pozarolniczą działalnością gospodarczą	typ VI utrzymujący się z niezarobkowych źródeł utrzymania innych niż emerytura i renta	typ VII pozos -tale
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Książki	598	436	6	74	36	17	6	23

Gospodarstwo domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego według cech demograficznych domowników.

Tabela nr 50.

Gmina	Liczba gospodarstw rolnych według liczby osób			
	1	2 – 3	4 – 5	6 i więcej osobami
	1	2	3	4
Książki	66	195	235	102

c.d. Tabeli nr 50.

Liczba gospodarstw rolnych składających się z osób:										
składających się z osób:						składających się wyłącznie z		Bez dzieci i osób poniżej 25 lat	W skład których wchodzi wyłącznie kobiety w wieku do 59 lat	
wyłącznie młodych	wyłącznie w wieku średnim	wyłącz -nie starczych	młodych i w średnim wieku	młodych i starszych	w wieku średnim i starszych	młodych w średnim wieku i starszych	emerytów i rencistów			w tym wyłącz nie z kobiet
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
38	65	23	251	21	74	126	27	6	194	12

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych według ich głównych źródeł utrzymania, wieku i płci.

Tabela nr 51.

Gmina M- mężczyźni K - kobiety	Ogółem	Liczba użytkowników, dla których wyłącznym bądź głównym źródłem utrzymania jest:					
		praca we własnym gospodarstwie					
		wiek produkcyjny mobilny		wiek produkcyjny niemobilny		wiek produkcyjny	
		M	K	M	K	M	K
1	2	3	4	5	6	7	8
Książki	597	233	54	130	34	10	4

c.d. Tabeli nr 51.

Liczba użytkowników, dla których wyłącznym bądź głównym źródłem utrzymania jest:																		Użytkownicy na utrzymaniu
praca najemna						poza rolniczą działalność gospodarczą						niezarobkowe źródło utrzymania						
wiek produkcyjny mobilny		wiek produkcyjny niemobilny		wiek produkcyjny		wiek produkcyjny mobilny		wiek produkcyjny niemobilny		wiek produkcyjny		wiek produkcyjny mobilny		wiek produkcyjny niemobilny		wiek produkcyjny		
M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
33	18	14	6	-	-	5	1	5	-	-	-	5	1	21	6	7	10	-

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych, dla których wyłącznym bądź głównym źródłem utrzymania jest praca we własnym gospodarstwie według perspektyw rozwojowych gospodarstwa

Tabela nr 52.

Gmina	Liczba użytkowników utrzymujących się wyłącznie bądź głównie z pracy we własnym gospodarstwie										według samooceny gospod. przez użytkownika	
	ogółem	bez dodatkowych źródeł utrzymania	w tym:							rozwojowe	nierozwojowe	brak jednoznacznej opinii
			posiadających dodatkowe źródło utrzymania									
			praca najemna	źródło niezarobkowe								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Książki	466	434	3	2	11	8	1	3	143	148	175	

Gospodarstwa rolne według grup obszarowych i powierzchni użytków rolnych w gminie Książki

Stan na początek 1998 r.

Tabela nr 53

Gmina, miasto. l - liczba gosp. p - pow. użyt. r	Ogół.	Właśc. zwier. gosp.	Działki rolne	Indywidualne gospodarstwa rolne w grupach obszarowych użytków rolnych w ha														
				Razem	w grupach obszarowych użytków rolnych w ha													
					1-2	2-3	3-4	4-5	5-7	7-10	10-15	15-20	20-50	50-100				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
Książki	l	815	1	213	600	59	38	30	23	49	120	157	70	53	1			
	p	6 404	-	86	6 318	82	94	106	102	291	1 024	1 947	1 198	1 420	53			